

GOVERNMENT OF INDIA
NATIONAL LIBRARY, CALCUTTA

Class No.

TC

Book No.

294.554

N. L. 38.

L 253

MOIPC-SI-19 LNL/62-27.3.63-100,000.

GOVERNMENT OF INDIA

NATIONAL LIBRARY

CALCUTTA

This book was taken from the Library on the date last stamped. A late fee of 6 nP. will be charged for each day the book is kept beyond a month.

N. L. 44.

MGIPC—SI—10 LNL/62—11-12-62—50,000.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

.Mumukshu jana kalpakam
ముముక్షుజనకల్పకము.

ఇది

చెన్నపట్టణము.

ప్రతాపచాకలపేటయందుండు

పల్లి - త్యాగరాయసెట్టిగా.రిచే

స్వకీయ

శ్రీరాజరాజేశ్వరీనికేతనముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రితమై ప్రకటింపబడినది.

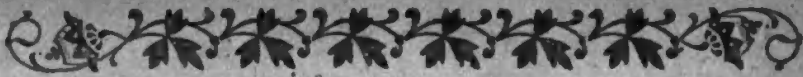
౧౯౧౨ సం.

1176 —

గురు శిష్య సంవాద - వైద్య చింతామణి.		
ఇందు నవనాథ సిద్ధాంతములు, ద్రవ్యశుద్ధి, రసయోగ కషాయములు		
తైల లేహ్య శ్మిత చూర్ణములు, నస్య ధూపిత భేషజ్య క్రమములు, మొద		
లగు సారతమాంశములు విస్తరింపగ విశదీకరింప బడియున్నది. ఈయొక		
గ్రంథముచేతనే సకల వైద్య విషయము తెరుంగగలరు రూ. ౧ ౧౨ ౦		
వేదాంతరత్నాకరము ఆంధ్రతాత్పర్యసహితము	౦ ౮ ౦	
లలితాసహస్రనామస్తోత్రము	౦ ౦ ౦	
శ్రీమద్రాధ్యాయము స్వరము టీకాసహితము	౧ ౪ ౦	
మణిత్రయ ఆంధ్రటీకా సహితము	౦ ౬ ౦	
శ్రీ స్తోత్రరత్న పంచకము ఆంధ్రతాత్పర్యసహితము	౦ ౮ ౦	
సుందరకాండము, తాత్పర్యసహితము	౧ ౦ ౦	
డిటో మూలము	౦ ౧౦ ౦	
భగవద్గీతలు, ఆంధ్రతాత్పర్య సహితము	౦ ౧౪ ౦	
డిటో మూలము, సుందరముగు చిన్నపైజుది	౦ ౪ ౦	
చరిత్రము - పటికము కాలికోబైండు	౧ ౮ ౦	
విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రము, నామావళిసహితము	౦ ౮ ౦	
బృహజ్ఞాతకము టీకాసహితము	౦ ౧౦ ౦	
జ్యోతిషార్థనవనీతము ఆంధ్ర తాత్పర్యసహితము	౨ ౦ ౦	
యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి విజ్ఞానేశ్వరీయ యుక్తము	౨ ౮ ౦	
దక్షిణామూర్తి స్తోత్రము టీకాసహితము	౦ ౪ ౦	
శ్రీమద్రామాయణ సారసంగ్రహము తాత్పర్యసహితము	౦ ౮ ౦	
శ్రీమద్రామానుజ చరిత్రము	౧ ౦ ౦	
యల్లాజీయము, ఆంధ్ర తాత్పర్యసహితము	౨ ౦ ౦	
యల్లాజీయము	౧ ౦ ౦	

పంపు - త్యాగరాయసెట్టి.
ప్రతచాకలపేట, మద్రాస్.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

ము ము త్తు జ న క ల్ప క ము.

ప్రథమ ప్రకరణము.

శ్లో॥ శ్రీ కైలేశ దయాపాత్రం ధీ భక్త్యాది గుణార్ణవమ్ |

యతీంద్ర ప్రవణం వందే రమ్యజామాతరం మనీమ్ ||

శ్లో॥ శ్రీ మన్మతీంద్ర ప్రవణ ప్రవణ స్వీకృత స్థితమ్ |

అర్థపంచక తత్వజ్ఞమాచ్చి రామా నుజం భజే ||

సీసపద్యములు.

అఖిల వేదాంతరహస్య ప్రవర్తకాచార్య పరంపరా జన్మభూమి । చేతనాచేతనశేషి పరపూర్ణా విభవాంతరాత్మార్చ వేషధారి । స్వేచ్ఛాగృహీతనిశేష్ట విగ్రహయోగి నిఖిలహేయ ప్రత్యసీకమూర్తి । భోగలీలార్థవిభూతి ద్వయేశ్వరుం డఖిల కల్యాణ గుణాకరుండు । అతఁడు ఘణిశాయి గరుడవాహనుఁడతండు । అతఁడు లక్ష్మీకుండానంద మతఁడుదాస । యతఁడు కూరణకార్యాంతరాత్మయొక్కఁడె । ధ్యేయుఁడనిచెప్పె లక్ష్మణ దేవీకుండు॥ ౧

తాత్పర్యము॥ సమస్త వేదాంతములచేతఁ బలుకఁ బడిన రహస్యము తిరుమంత్రము - ఆ తిరుమంత్రము శ్రీయఃపతితానే - గురు పరంపరకు నుపదేశించిన మొదటి యాచార్యుఁ డనియును - శేతనాచేతనములకు నేలిన వాఁడనియును - బరమపద - శ్రీరాధి - రామ - కృష్ణా ద్యవతారాంతర్యామ్యర్చావతారమను - నీయుదు స్థములయందు వెంచేసి యుండుననియును - దనయిష్టమైన తిరుమేను ధరించఁ గలవాడనియును - సకలాత్మలయందు సంతర్కమియై యుండుననియును - దుఃఖములఁ బొరయనివాఁడనియును నిత్య విభూతి లీలావిభూతులు రెంటికిని నాథుండుననియును సమస్త కల్యాణగుణగణ సాగరుండునియును - శేషశాయి యనియును గరుడకు వాహనముగాఁగలవాఁడనియును - సవానందమయుండుననియును గారిణ కార్యాద్యయంత్రున కంతర్యామియైయుండు ననియును దారక పోషకాదులకు నతఁడె కలయుని

లక్ష్మణాచార్యులనతిచ్చిరి॥ (పరవతత్వనిర్ణయము శ్రీయః పతియని యానతిచ్చి దారక పోషకాదులకుఁ గర్తవ్యమైన దైవము తిరుమంత్రరూపముగా నుండెడు నునికిమీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ చిదచిదీశ్వర సంజ్ఞఁ జేతనాచేతన శ్రీవల్లభాశ్మక సిద్ధశిలం । జగదైక్యభేదలక్షణ వాక్య వేదాంత సంగ్రహఃప్రాతర సదుపదేష్టృ । భావవిశ్రుతలోక పావనాచార్య విశేషాభిమాన సంతీగవిపిధ । పూర్వోత్తరాంత పుణ్యపాపాత్మకకర్మ భాగవతా గ్రగణ్యసుజన । దర్శనస్పర్శనోక్తి ప్రధానపుణ్య । పాదసంచారవిద్యా ప్రభావములనె । చెప్పుచుందును జేతనోజ్జీవవైకి । పరుఁడు లక్ష్మణముని తను పరమ కృపను॥ ౨

తా॥ శరీరము ఆత్మపరమాత్మ యీమూఁటిచేత శ్రీయఃపతి దేహమైనదని యుచేతనమున చేతనము నేకమైయుండుననియును భేదమై యుండుననియును వేదాంతరహస్యమైన తిరుమంత్ర ముపదేశించుచున్న వాఁడనియును ఆ మంత్రమందలి భేదవాదమెఱింగిన యాచార్యులు లోక పావనలనియును అటువలె నాచార్యాభి మానమందుండిన చేతనునికి బహువిధములై పుణ్య పాపరూపములైన కర్మములు చెడుననియును అతఁడు భాగవతులలో మున్నెన్నఁదగినవాఁడనియును ఆ యుత్తమ పురుషుఁడు వీక్షించిన దిక్కున శ్రీహనుసర్వ శ్రీ పాదస్పర్శచేసిన దిక్కున వారి జ్ఞాన ప్రకాశముచేత నాయాదిక్కులనున్న యాత్మలు ముక్తు లౌదురనియును చేతన సంరక్షణార్థముగా నవతరించిన రామానుజుఁ యిట్ల మెఱింగి బ్రతుకుండుని యానతిచ్చిరని లక్ష్మణాచార్యులనతిచ్చిరి॥ (ఆ తిరుమంత్ర మాచార్యాధీనము గనుక యాచార్యాభిమాన ప్రభావ మానతిచ్చి యన్యులలోడి సహవాసము కారాదని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ భ్రమచేత విప్రలంభముచేత నలసతచేతఁ బ్రమోదంబు చేతనైన । భావదుష్ట ప్రోక్త చౌధపాశుపతాది వేదబాహ్యకుదృష్టి విమతకృతుల । నాసురప్రకృతి మోహనకల్పితములని తాత్వికులందు నాదరముమాని । శృతినిత్యమునఁ బారుషోక్తియునని తత్వహిత పురుషార్థంబు లెఱుంగుచోట । దుష్టబుద్ధిచేత భూషణపధానభార । తాదిస్వాతిక సత్పురాణాదిపాంచ । రాత్రినిశ్చిత వేదాంతసూత్రసమ్మ । తార్థ మెఱింగింతురని లక్ష్మణాచార్యులనిరి॥ ౩

తా॥ భ్రమచేతను సంవాదముచేతను వాకకృతికజేసి వేసటకడి విడుచుట చేతని ప్రమాదవశముచేతను మనసు చలింపఁ జేసిన చౌధపాశుపత కపిల

మాయావాది మతములను వేదాంతార్థముల నెఱుంగ నీక వేదబాహ్యార్థముల నిశ్చయించి కృతులఁ జేసియుండుననియును అవిరాక్షిస ప్రకృతులకు రాజ సతామసాది మోహములు ఛట్టునట్లు శ్రియఃపతి యాజ్ఞవలనఁ జేయించిన వనియును తత్వజ్ఞులైన పెద్దలయందలి విశ్వాసములు విడిచి వేదము నిత్యము ఒకరిచేతఁ బలికించఁ బడక తానే పలుకుచున్నదనియును అట్లుకు హితమైన తత్వమునుఁ దెలియవలసిన పెద్ద లావేదాంతార్థము వివరించెడి శ్రీమద్రామాయణమును శ్రీ మహాభారతమును శ్రీపాంచరాత్రమును నిందుల నిశ్చయించిన వేదాంత రహస్యార్థమును నెఱింగింతురని లక్ష్మణార్థ్యలానతిచ్చిరి॥ (తామసరాజసములుగల రాక్షస ప్రభృతులకు భ్రమకలుగఁ జేసిన వేదబాహ్యార్థములును వారి సహవాసములును కారాదని యానతిచ్చి యా వేదాంతార్థ మెఱుంగునట్టిది మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ అవనిలో వేదవేదాంతేతి హాసాదులా ప్రావిడామ్నాయ మరసి యిందె । కనిఁగర్ల కారణాకార వాఙ్మండెవరుం డతఁడాది నారాయణా హ్వయుండు । అతనికిఁ బరతంత్రు లభిలాళ్లులును బద్ధముక్త నిత్యాళ్లులు మొదటనుండి । బద్ధులాతఁడ జేరభక్తి ప్రవత్తులు సాధనంబులు సదాచార్య కృపయు । సాధ్యమీశ్వరదాస్యంబు సహజమతని । దాసవర్తంతమైయుండుం దద్విరోధి । దేహమందాళ్ల బుద్ధియుదేహబంధు । వందుమమతియ్యనని లక్ష్మణార్థ్యలనిరి॥ ౪

తా॥ భూమిలోఁబుట్టి వేద వేదాంతరహస్యము నెఱుంగవలె ననఁగా నితి హాసాదులలో శ్రేష్ఠమైన శ్రీ మద్రామాయణ భారత ప్రావిడ వేదము నివి చదివి వినినందుచేత సర్వమైన యక్షరములకుం దలకట్టయి యకారవాఙ్మండైన శ్రియఃపతి యనియును అతం డాదినారాయణుండును తిరునామ ముగలవాఁడనియు సర్వమైన యాత్మకోటులతనికిఁ బరతంత్రులనియును ఆ యాత్మలలో బద్ధులనియు ముక్తులయొ నిత్యులనియుఁ జెప్పఁబడిన యాత్మలలో బద్ధులాతనిం జేరుటకొఱయు గర్భజ్ఞాన ప్రవత్తులు సాధనముగాఁజేసియు నందు కధికారము చాలకుండుటం జేసి సదాచార్య కృపసాధనముగాఁ జేసి కొని శ్రియఃపతి దాస్యము సహజముగాఁజేసియు నతనిదాస్యమనకు విరోధ మైనతలంపు దేహము ఆదేహమే యాత్మయనియును దేహసంబంధులు భ్రష్టవా గనియును నీకెండును విరోధములని లక్ష్మణార్థ్యలనిరి॥ (దాస్యానకవిరోధములైన తలంపులానతిచ్చి వేదాంతతాత్పర్యముగాక వేదబాహ్యములైన యాగ

మునులకు లోనుగాక యవి విజువవలెనని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ బ్రహ్మసంభవార్థా పత్యభావోపమా నానుమానాగమములు విడిచి । ప్రత్యక్షమొకటిపట్టి కొందఱు సెప్పఁ గొందఱు మఱి కొన్నిగూర్చి చెప్పఁ । ధత్యంబు వేదాంతతాత్పర్య సిద్ధమైనకల్పముని యాగమంబెట్టి ఘనులు వేదాంత సంగ్రహమంత్ర మూలప్రమాణైక నిష్ఠలై మహిమకార । వాచ్యుఁ డాశ్లేష్యుఁడని వానిదాన్య । మధిక ఫలమని తదుపాయమతని కరుణ । యమఁ డమయత్నములుమాని యతనినమ్మి । యుండవలె ననెల క్షుణ్ణయోగి వరుండు॥

తా॥ వేదాంతములచేతఁ బుట్టిన రహస్యార్థమును దబ్బర సేయవలసిన యుపమానముల వలనను అనుమానముల వలనను గల్పించిన యాగమములను విడిచి సూర్య దేవుఁడును నగ్ని దేవుఁడును వాయు దేవుఁడును వీరు మొదలైన దేవతలును బ్రత్యక్షమౌగాఁ బరతత్వమని చెప్పుదురు అదిమనస్సునఁ జెట్టక పెద్దలు వేదాంత తాత్పర్యమైన మంత్రమును బరతత్వమని చెప్పనట్టి యాగమములే మనకుఁ గావలసిన వనియు అదిమనస్సునఁ జెట్టి మూలమంత్ర ప్రమాణముచేత సిద్ధపరులై యకారవాచ్యుండైన శ్రియఃపతియనియు నతనికైంకర్య మధికఫలమనియు అతని కైంకర్యమునకు హేతువతని కరుణయనియును పవేక్షముచేత నెఱింగి తమయస్సుములుమాని సర్వంబునకును అతని నమ్మి నిర్భరులై యందురని లక్ష్మీతార్యులొనఱిచ్చిరి॥ (శ్రియఃపతి కృపచేత శరణాగతులైన వారికిం దమయత్నములు మానుమని యానతిచ్చి వేదములు రెండగ్గములని నిశ్చయించి యందు సాధారణమనియు నసాధారణమనియు మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ భాగద్వయాత్మక బహువేదములచేత వేద్యుఁడొకఁడను వాఁడువిష్ణుశబ్ద । వాచ్యుండై యఖిలదేవతల కంతగ్రామియై యుంటఁజేసి యజ్ఞాదికర్మ । గతిఁజేర్చుపూర్వభాగముత వారాధనప్రతిపాదకంబవ్యభాగమతని । రూఢభూత్యాత్మ స్వరూప విగ్రహగుణప్రఖ్యాతిఁజేయుఁడు బరమభోగ్య । వితతమైయుండునా రాధ్య వేదమనుఁడు । బలుకునదియునుదత్త త్రిపాదకంబ । యనిమనాధారాకారముచేత గిలి । యుండవలెననె లక్ష్మణయోగివరుండు॥

తా॥ వేదములు రెండు విభాగములై రెండగ్గములై శ్రియఃపతిని నొకఁగింపెచ్చుననియు పూర్వభాగము గకల దేవతాంతగ్రామిత్యముచెప్పి యందుకుఁదగినయజ్ఞాది కర్తములం జెప్పుచున్న దనియు నుత్తర భాగము దివ్యము

గళవిగ్రహుండై యనంత కల్యాణ గుణాకరుండై చేష్టం బడియన్న శ్రీయః పతియొక్కనిజహంపమైన శరీరమును జెప్పుచున్న దనియు అకర్మప్రతిపాద్యమైనసాధారణస్వరూపముల విడిచి యసాధారణమైన యకారముందె తగిలి యుండవలెననిలక్ష్యతాద్యులానతిచ్చిరి॥ (వేదపూర్వ భాగోత్తర భాగములు రెంటిలో నుత్తరభాగము సిద్ధమని యానతిచ్చి పరతత్వము నిర్ణయించెడి వేదము బహువిధములుగాజెప్పినను భ్రమయవలదని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ తత్వసాత ప్రవర్తకమైన వేదంబు బహుభంగిఁ జెప్పిన భ్రమయకండు । శాస్త్రవిశ్వాస సంజనకముల్ పస్యన్నవృత్త్యభిచారాది విహిత విధులు । అత్తనిత్యత్వాదులరయుటకైస్వర్గ సాధనయజ్ఞాది సకలవిధులు । అతయ నల్పమోక్షాదిఫలప్రదబ్రహ్మవిద్యలు శేషభావమెఱుంగ । నాత్మ పరతంత్రుడనభరన్యాసవిధులు । ననుచుఁ దెలిసినవారికి నాత్మనాథు । కరణసాధనముల దంఘ్రి కమలయుగము । సాధ్యమనిచెప్పె లక్ష్యతాచార్యవరుండు॥ 2

తా॥ వేదాంత తాత్పర్యమైన తత్వము నిశ్చయించి బహువిధములుగాఁ జెప్పిన భ్రమమాని యుండవలెననియును శాస్త్రములు విచారించిన ఫలసాధనములుచూపి యజ్ఞాదులు సేయించి యాఫలములు తీరిన పిదపఁ బుట్టువులు చేసును గనుక వ్యభిచార లక్షణములు గలిగియున్న యా శాస్త్రములు వాతీయు నాత్మ నిత్యుండని తెలియని బద్ధులకుఁ దెలియనటుల యజ్ఞాదులైనకర్తములఁ గల్పించి స్వర్గఫలమును గలుగఁ జేసుననియు ఎన్నటికిఁ జేటులేనిదియు నైయధికములో సధికమును నైన మోక్షము నిచ్చెడు పరతత్వజ్ఞానములోఁ గూడిన యాత్మ నెఱుంగ వలెననియు వేదాంతముచేత నీ యాత్మ పరతంత్రుడైనది తెలిసి నిర్భరులై యుండెడివారికి శ్రీయఃపతి కరుణ ఫలమై యుండుననియు అతని చరణము లితఃకి నుపాయ మనియు లక్ష్యతార్క లానతిచ్చిరి॥ (వేదాంతశాస్త్రములు భ్రమయఁజెప్పిన యాభ్రమలు విడిచి వేదాంత తత్వమును నానతిచ్చి యిట్టి శ్రీయఃపతిని వేదములు బహువిధ నామములచేతఁ జెప్పుచున్నదనిమీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ సత్యాదిలక్షణ సద్భక్తికలమపరంబోధి రింద్రహారణ్యగర్భ । శక్వాదివిశుభ్రసాధారణా కార వరజగతారణ వస్తువిషయ । చింతాభిధేయవిశేష భాస్వద్యిష్ట పురుషోత్తమాద్యుత భుండరిక । నయనవాదాయణ నాథలక్ష్మీశ్వర వాసుదేవత్యాది వాచ్యునొకని । నఖిల వేదపురాణేటిహంసూత్ర । పాంచరాత్రాగ్రీ శాస్త్రసంఘావృత్త డనుచు । వైదికోత్తములెల్ల

నీవనుకలలోనఁ గొలుతురని చెప్పె లక్ష్మణగురువరుండఁ||

౮

తా|| సత్యములైన వేదములు శ్రియఃపతిని బ్రహ్మయనియు రుద్రుడనియు బరంజ్యోతియనియు నిందుడనియు జతుర్ముఖుడనియు వీరు మొదలైన దేవతల నామములచేత సాధారణమై బహువిధములైన నామధేయములు గలిగియుండురనియు అవి విధిచి సర్వజగత్తులకుఁ గారణమైన వస్తువు సర్వాత్మల యందుండి తన్నుఁగావలసి ధ్యానంబుచేయఁ బ్రకాశించెడి విష్ణువనియుఁ బురుషోత్తముఁడనియు నచ్యుతఁ డనియుఁ బుండరీకాక్షుఁ డనియు నారాయణుఁడనియు నాథుఁడనియు లక్ష్మీశ్వరుఁ డనియు వాసుదేవుఁడనియు నిట్టి యసాధారణ తిరువామములుగలవాఁనొక్కఁనిఁ గట్టి సమస్త వేదాంతేతి హాసాది పురాణాదులును శ్రీ పాంచరాత్రమును నెవ్వనిం జెప్పినో యతఁడేశ్వరుడైన పరతత్వమని పెద్దలు సేవించురని లక్ష్మణార్జునానతిచ్చిరి|| (వేదాంతములశేత శ్రియఃపతి నానావిధ నామధేయములు గలవాఁడని యానతిచ్చి వేదాంతముల చేత సర్వేశ్వరుని వైభవ మెఱింగి యావేదకాస్త్ర పురాణేతిహాస ద్రావిడాగమములును నెవ్వనిం జెప్ప ననఁగా మొద నానతిచ్చుచున్నారు||)

సీ. అఖిల వేదాంతంబు లానంద నిర్భర పరమ కారణ పరబ్రహ్మ జెప్పుఁ | పాంచరాత్రము సృష్టిపాలన సంహారయుక్త త్రియుగగుణ పూర్ణ హపరము | రామాయణాదులు రామకృష్ణ ప్రభృత్యవతార వైభవాఖ్యానకములు | స్వృతులుదర్శనంబులు సెప్పుచు నింద్రాది దేవతాంతర్యామి సేవఁజెలుపు | ద్రావిడామ్నాయ మర్చావతార పరము | వేద్యసర్వేశ్వరుండు పంచవిధములైన | వేదకంఠైన వేదమీవిధములయ్యె | ననుచు లక్ష్మణ మునివరం దానతిచ్చు||

౯

తా|| సమస్త వేదాంతములును జ్ఞానానంద నిర్భరుంఁడైన పరమకారణ పరబ్రహ్మమైన పరవాసుదేవునిం జెప్పుననియు పాంచరాత్రము సృష్టిస్థితిసంహారముల నిమిత్తమై త్రియుగగుణములతోఁగూడి సంకర్షణానిరుద్ధ ప్రద్యుమ్నపూర్ణాకాశమును జెప్పుననియు శ్రీరామాయణము ధాగవతము ఆయాదువతారముల వైభవములను గుణవిశేషములను జెప్పుననియు స్వృతులుయజ్ఞాదికర్మగులఁజెప్పుచును సకలదేవతాంతర్యామి సేవఁజెప్పుననియు ద్రావిడ వేదమర్చావతారములఁ జెప్పుననియు వేదకమైన వేదమును నియదవిధములై యయిదుస్వరూపముల విగ్రహములను జెప్పనిర్ణయించినలక్ష్మణార్జునా

నతిచ్చిరి॥ (ఆ శ్రియఃపతి సంపత్తములానతిచ్చి యిట్టివేదాంతమును నిశ్చయించి యనుభవించెడివిధము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ వేదార్థమెఱిగి విధము పురాణేతిహాసాదితదుప బృంహణము లరసి । ప్రబలంబులందులో భారతరామాయణాఖ్యేతి హాసంబులందుఁ జెప్పుఁ । జెరమండియునుసీతసేవ దౌత్యముఁజేయు పురుష కారోపాయ పూతమిగున । చైత్రవంశిఁగిన వారన్యములునూని తదుప బృంహణద్వ యోక్తాత్మకం । దగిలియుండురువారలదాసులగుచు । నొదిగియుండెడివారి కిహాకభయంబు । లేదుయెఱిగిఁజేరుఁడివాదముడిగి । యనుచులత్పూణముని వరుం దానతిచ్చు॥ ౧౦

తా॥ వేదాంతతాత్పర్యము నిశ్చయించెడివిధము వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసాదులచేతను, నితిహాసాదులచేతను ఆయుతిహాసాదులలో శ్రేష్ఠము గానెంచబడిన యగములు రెండుగలవు శ్రీమద్రామాయణమును భారతమును సీరెంటిలో రామాయణమున జరనుండిన సీతాదేవి వైభవము చేప్పెననియు భారతమందు దూతసారథ్యములు చేసిన యాతనివైభవము చేప్పెననియు ఈయిద్దరి వైభవములు పురుషకారము ఉపాయముచేప్పెననియు ఈరెండును గూడఁగా మిగునమాయెననియుఁ జెప్పుచున్నది అట్టివైభవమెఱిగిన పెద్దలన్యములునూని యాయర్థమును నిశ్చయించినరామాయణ భారతములయందుఁ గలిగిన యర్థమనుష్ఠించినవారియెడ దాహదాసులై యుదిగియుండెడి వారికి నొక భయమునులేదు పెక్కువాదములుడిగియెంచెనుమానారు సంబంధమెఱిగి బ్రదుకుండని లత్పూణార్థులానతిచ్చిరి॥ (వేదశాస్త్ర పురాణేతి హాసాదులచేతఁ బఠితత్వ మానతిచ్చి సిద్ధోపాయవిధ యముగా శ్రియఃపతిని జెప్పుచును నన్యులకుశీఘ్రమే సంబంధముగ లిగినవి మీదఁనానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ వేదశాస్త్ర విచార నిష్ఠాత తత్వంబు విదచిద్విశ్లేషశ్రీశ్వరుండు । కమాద్యుపాయ సౌకర్యాదినిశ్చితసీత ఫలప్రపత్తియొందిరికిని । భోగ్యపూతాఖిలపురుషార్థములలోన మిగునకైంకర్యమి మించియుండు । నధికారిజన్మాద్యహంకారములలేని భజనీయహరిదయా పాత్రవరుండె । కాలములకెల్ల మంచిదికలియుగంబు । ఆశ్రయించంగవార్ధకమైనఁగూడఁ । సులభమైయుండనేటికి చారరునరులు । తెలియరాదనెలక్పూణదేశికుండు॥ ౧౧

తా॥ వేదశాస్త్ర పురాణేతి హాసాదు లాద్యంతముల విచారించఁగా

జిత్తుకు నచిత్తుకుఁగర్తమైన శ్రియఃపతియొక్కఁడై కాని పరతత్వమువలన
 వనినిశ్చయించునదియు ఈ చేతనునికి నులభమునఁ జేరునుపాయము కర్మజ్ఞా
 నధఃక్రిప్రపత్తులలో సర్వాస్థలకు శ్రియఃపతి చరణములఁ జేరుటకుహిత
 వైనద్యయము దప్ప మఱి యుపాయములేదనియు సమస్త భూతకోర్కెనుబు
 రుషార్థము శ్రియఃపతియనియు పెరాట్టినిగూడెన యేకశైలినిశక్త్యానుసా
 రముగాఁజేసిన కైంకర్యములేధిక పురుషార్థమనియును తత్కిన వికారాద
 నిజెప్పెడు నధికారియెట్టివాఁడనఁగా జన్మనిరూపణమును సహంకారము
 లేనిమనుష్యుఁడు సర్వేశ్వరుని కృపకుఁ భ్రాత్రుఁడని జెప్పనది కాలములలోఁ
 గలికాలము వర్ణాశ్రమధర్మములొకటిగాఁ గూర్చినదుచుచున్నది గాన నా
 వేదాంతరహస్యములు సర్వజనులకువాకటే ఫలమునునిచ్చును గనుక కలియు
 గము మంచిదనిజెప్పనది ఆకలియుగమున వార్ధకమైష్ణ సంబంధముగలిగినే
 ని ప్రాప్యధామఁజేరునని జెప్పనది అచార్య సంబంధమిటువలె నులభమై
 యుండుఁగా నీసంబంధము నరులెఱింగియు నేలచూరరో తెలియరాదని లక్ష్మ
 నార్యులొనఱిచిరి॥ (వేదాంతతాత్పర్యము నిర్ణయముగా సంబంధఫలమా
 నకిచ్చివర్ణామలమున బాళ్ళులకు హెచ్చుతక్కువలు లేవా యనగాఁ దాస్య
 మునకు రెండు సమమని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ బ్రాహ్మణ్య మధికమై పరఁగుట, ఋగ్వజుస్సామాది వేదమల్ చ
 దుగఁదలసి । వేదాదిబహువిధవిధ్యలు చదువుటతత్వజ్ఞానసద్వర్తనలకుఁ ద
 త్వజ్ఞానసద్వర్తనంబులముక్తి సాధితురని సర్వసమ్మతంబు । తత్వంబు శ్రీ
 నిధితద్దాస్యమే వృత్తమని జెప్పుదురు పెద్దలరసీచూచి । యయినపిమ్మట దా
 స్యమందధికరించి । దానులకుదాసుఁడైయుంట తనకుమేలు । గర్వహేతు
 వులయ్యది గలిగినపుడు । మోసమనిజెప్పి లక్ష్యమునివరుండు॥ ౧౨

తా॥ వేదాధ్యయనము బ్రాహ్మణ్యము చేయుటం జేసి యధికఁజాయె
 ననియు ఆవేదములు చదువునది పరతత్వమైన వస్తువు నెఱుంగుటకనియు ఆ
 తత్వములుఁగుట మోక్షము సాధించుకొఱకనియు నిర్ణయము సర్వజన సమ్మ
 తమనియు పరతత్వము శ్రియఃపతియని యతని దాస్యమే చేతనునికి వృత్తియ
 ని తెలిసిన పెద్దలు జెప్పుదురు పిమ్మట దాస్యమునకుఁ జొచ్చి దాసులకుదాసుఁ
 డై యుండుట తనకు లెస్సలేక గర్వహేతువులు గలిగినేని మోసమని లక్ష్య
 జ్ఞానబాధతెచ్చిరి॥ (అటువంటి పరతత్వమును నెఱింగి గర్వము దాస్యము
 నకుఁ గాదని యానతిచ్చి అహంకారముతోఁ గూడిన సంబంధము నివార

ణమగునటుల మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ నాకునేక గర్తనా కన్యలోక ర్తలాది శబ్దోక్త నాయకుడై కాక । యప్రాయ సత్ప్రియాద్య చిదుపాయంబులా ప్రాపకంబులు నమః ప్రాప్తిగాక । యాపాధికా స్త్రీసాంక్ష సంబంధులా బంధువుల యనార్థపరులుగాక । భోగ్యశబ్దాదులా భోగ్యంబులయ్యాళ్ళు కాయశబ్దోక్త దాన్యంబెగాక । దేహమాయాళ్ళు యథా సందీప్తగాక । శిథిలం దాయాత్మనర వచస్థిరుండుగాక । యనుచు దత్తార్థ మెఱిగిన యవధితండు । ముర్తుతొ ననెల్లక్షణమునివరుండు॥

౧౩

తా॥ నాకు నేక గర్తగాను నేనన్యలకుం గర్తమగాను కరుమంత్ర మందు బ్రహవమునకు మొదటి యక్షరమునం బలుకఁబడిన యతఁడై కర్తయని యు మంచిదై దేహవర్ధకమై యుండినను ద్వాత్తము గాక యుండునట్టియు పాయముల బొందునది కావనియు నమః కదమందు బొందునది మంచిదని యు దేహసంబంధులు బాధకులై యస్తిరులైనవారు బంధువులు గారనియు అయనపద మందనుస్థానము గలవానె బంధువులనియు జెప్పనట్టి యాయాత్మకుశబ్దస్పర్శరూపరస గంధములవలన వచ్చినభోగ్యములు కారాదనియు అయపదమం దనుస్థానముగల కైంకర్యమే భోగ్యమనియు జెప్పెడు శరీరముగలుగజేసిన యాయాత్మకు బ్రకాశింప జేసెననియు ఆయాత్మ నార పదమందు జెప్పఁ బడెననియు మంత్రములోపలి యక్షమిటువలె నిర్ణయమే టింగియనుష్ఠించిన వారికి మోక్షముకలదని లక్ష్మణార్థు లానతిచ్చుచున్నారు॥ (యటువలె మంత్రార్థవిష్టపరులై యుండెడు నాళ్ళలకుం గొడువలు లేవని యానతిచ్చి మంత్రార్థ పరుండుగాక ఆమంత్రమువృద్ధించినను బనికి రావని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ తా నన్యలకుం గాను దనకుం దానను గాను ననుమానమోయని యననదేల । బ్రతుకు జెరువులు వేతెఱఘాపింది వైష్ణవసముం దనన్మమనమన్న బ్రమేల । పరులుసులభులు మంచిబంధువులను కొన్ననయననారాధంబు లరయనేల । చిత్తులు విహిత నిషిద్ధనిషయములందుం దగిలెనా మఱియాయెం దానదేల । యనుచునిశ్చర పరతంత్రుడైనతన్ను । నరసి యాకారముల మాటనమరియుండ । దగును మోక్షాధికారికి ధరణిలోన । ననుచు లక్ష్మణ మునివరుం దానతిచ్చు॥

౧౪

తా॥ తానుదనకన్న వారలకును నను నప్పుడు బ్రహవముతో గూడిన మన

స్సు పనికివచ్చునని లేదని పనికిరాదనియు భ్యాతిలాభముల పూజలకొఱకు శ్రీ
వైష్ణవులకుఁ దాను సమమని తలంచెనేని నమః పదము పనికిరాదనియు పరు
లను మంచివారలనియు సులభులనియు మంచి బంధువులనియు నెంచెనేని
అయిన నారపదములు వీనికిఁ బనికిరాదనియు చిత్తము శరీర విషయములం
డుఁ దగిలేనేని అకారమునందు - ఆయ పదమందుఁ బనికిరాదనియు తన్ను
శ్రయింపటికి సర్వా వస్త్రలయందును బరతంత్రునిఁగాఁ దెలియ వలెననియు
మూఁడాకారములయం దనుష్ఠాన పరుండై మోక్షార్థిమైనవాఁ డుండున
ని లక్ష్మణార్కులొనఱిచిరి॥ (మంత్రమును సభామును లేస్సగ నెఱింగి యం
డవలెనని యానతిచ్చి యారీతి నధికారికిఁ దత్వ త్రయ భేదముల నెఱుంగవ
లెనని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ దేహాత్మ భేదతజ్జీర పరస్పర భేదజీవేశ్వర భేదములను । రత్త త్వ
రూపసంస్థానతర తమభావ తత్త్వద్వేష తద్భగ్గుములను । స్వస్వరూప పా
ప్తసాధ్య సాధన భావతత్త్వద్వీరోధి సద్భావములను । స్వభావస్తాత్ర విచా
రశక్తివైన సద్దేశికోప దేశముననైనఁ । తెలిసి సంసారదుఃఖంబు దీరుకొ
ఱకుఁ । బరమపురుషార్థ మోక్షసంపాప్తికొఱకు । వేగయత్నంబు సేయు
వివేకి యవుడె । ముక్తుతౌననె లక్ష్యం మునివరుండు॥

౧౫

తా॥ శరీరమునకు నాత్మకును భేదము కలదనియు నీయాత్మకుఁ దక్కిన
యాత్మలకును భేదము కలదనియు నిట్టి యాత్మకును బరమాత్మకును భేదము
కలదనియు ఈమూఁడు తత్వములయొకరి విరూప స్వభావములను నందు
కుండగిన విశేషధర్మములను జెప్పి తనస్వరూపము పాప్తమైన ఫలమును సా
ధించెను మనస్సుండఁగా నెఱ్ఱిమనస్సుకు విరోధములైన గుణదులును అం
దుకుండగిన సహవాసములును చదువులచేతనైన నెఱింగినది లేక చదువు
లసారమైన రహస్యసూచార్యోపదేశము చేతనైన నెఱింగిన సంసార
దుఃఖముపోవుననియు పరమపురుషార్థమైన మోక్షమును బొందుననియు అ
టుగనుక శిష్యముగా నెవరుయత్నము చేతురో వారుమహావివేకలనియున
తండప్పుడేముక్తుడౌననియు లక్ష్మణార్కులొనఱిచిరి॥ (వేదాంతతాత్పర్యో
పదేశముచేత ముక్తుతౌనని యానతిచ్చి యాతత్వత్రయముచేత నాత్మతత్వ
మేత్వాటుచేసి మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ చిత్తనదీవాత్మ శేషమిన్వరునకు జ్ఞానస్వరూపితా జ్ఞానగుణకుం ।
డగువు హృద్ధిఘ్నైయంతయు వ్యాపించు జ్ఞానంబుచేఁ బ్రభేశాదులన్లు । భే

దనదహనాద్య శేషశ్రేయోనర్హుడ వ్యక్తుడతడు నిరవయపుడు । తేత్రజ్ఞు జీవచిచ్ఛేతన పురుషాఖ్యుఁ డిశ్వరా చిద్విన్న శాశ్వతుఁడు । సర్వదేహంబులందును. సముండుగాని । నొకఁడుగాఁ దాన్మలవికేకుల వికటకర్మ బద్ధులును ముక్తులును నిత్యపండితులును । ననననంతములని లక్ష్మణార్కులనిరి॥ ౧౬

తా॥ చిత్తనఁగా జీవాత్మ ఆయాత్మ పరమాత్మకు విశేషమై యుండుననియు జ్ఞాన స్వరూపుడనియు జ్ఞాన గుణములు గలవాడనియు అటు ప్రమాణ రూపము గలవాడనియు హృదయమందుండి దేహమంతయు వ్యాపించుకొని యుండుననియు నెటువలె వ్యాపించు ననఁగా సూర్యుఁడును చీపంబును దివ్యమైన మణియును నొక దిక్కున నుండి దిక్కులను బ్రకాశింపఁ జేసినట్లు శరీరమంతయు వ్యాపించుననియు ఈ యాత్మను నజీకినను గాచ్చి నను దడిపినను నెండు పేసినను విక్రియలకులను గాకయుండననియు శరీరివలె నవయవములు లేనివాడై తేత్రమను శరీరమృతకం గర్తవ్యైయుండుననియును సర్వ దేహంబులయందుఁ గదలి మెదలెడి జీవుండై యుండుననియు చిత్తగుహిరను చేతనుండై పురుషుని రూపమై యుండుననియు పరమాత్మకును శరీరమృతకును వేత్తైయుండుననియు సర్వకాల సర్వదేశ సర్వాస్త్యలయందును నిత్యుండై యుండుననియు సర్వ దేహంబుల సమండై యుండుననియు అందులో నాత్మయొకఁడు గాఁడు అనేకములు కలవనియు వానిలో బద్ధులనియు ముక్తులనియు నిత్యులనియు ఈ రూపమైన యాత్మలనంతములని లక్ష్మణార్కులనతిచ్చి॥ (తత్వ త్రయమును నాన్మతత్వమును నానతిచ్చి యీతత్వములయందుఁ జేతైవ ప్రకృతి మూఁడువిధములై యుండునని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ శుద్ధసత్వము సత్య శూన్యంబు త్రిగుణంబు ననన చిత్త్రయ మందురందామొదలి । శుద్ధసత్వము నిత్య సూరులుండెడి చోటు వాసుదేవజ్ఞాన వర్ధకంబు । లక్ష్మణద్భుతము నిత్యమానంద జనకంబు పరిమాణ రహితంబు పరమపదము । భగవదచ్చను గృహప్రాకార గోపుర ప్రముఖోప కరణమై పరిణమించు । నదియు లక్ష్మీశ్వరుఁడు సుఖ మనుభవించు । భోగసంస్థాన మండుండి భువనమరయ । సర్వ శూన్యంబు కాలవచ్చటను నిత్య । మనుచు లక్ష్మణమునివరుం దానతిచ్చు॥ ౧౭

తా॥ అచిత్తనెడి ప్రకృతి తాను శుద్ధసత్వమనియు మిశ్రసత్వవస్థయు సత్య శూన్యమనియు మూఁడు విధములయియుండును శుద్ధ సత్వవస్థనఁగా ని

త్యశూరులుండెనుచోటు ఆచోటు శ్రియఃపతి విషయకజ్ఞానమును వృద్ధి బొందించుననియు అత్యంతాద్భుతమై నిత్యమై యా నందమును బుట్టించుచుండునట్టి పరమపద మింతింతయుని లెక్కింప శక్యముగాదనియు భగవంతుని యిచ్చచేత గృహగోపుర ప్రాకారములు మొదలయిన గృహహార కరణము లనితములుగల గలవనియు లక్ష్మీభూనీలలోక గూడి శ్రియఃపతి సుఖము సుభ వించునట్టి యుపకరణ వస్తువుచేతల దృష్టిని బొందించుననియు అట్టి నిత్య విభూతి యందుండి పరమపదవాసులు సుఖము లనుభవించుచుండుననియు సర్వ బ్రహ్మాండములలోనున్న చేతనులను గటాక్షించుచు లీలావిభూతి యనుభవించుచుండు ననియు సత్య శూన్యమగు కాలమనిపించుననియు అందు నాత్మలు లేకుండుటం జేసి సత్య శూన్యమనం బకియించునని లక్ష్మణార్జునలానతిచ్చిరి॥ (శుద్ధసత్యమును సత్యశూన్యం బానతిచ్చి మిత్ర సత్వమైన ప్రకృతి స్వరూపము మీద నాశతిచ్చుచున్నాడు॥

సీ॥ త్రిగుణంబు ప్రకృతి తత్త్విగుణ కార్యము మహత్తత్వంబు అది బుద్ధి ధర్మమయ । దానవై కారిక తైజస భూతాది సజ్జన హంకారసంభవంబు । వైకారికంబును నేకాదశేంద్రియ గణము భూతాదిని గలిగిశబ్ద తన్మాత్ర మొదలైన తన్మాత్రపంచక భూతపంచకములు పుట్టునపుడు । ఉభయసహకారి తైజసముచితవృత్తి । దైవమీవతుర్విగతతీతత్వములను । జేర్చి బ్రహ్మాండములం జేయుక శేతనులకు । నుండననిచేప్పె లక్ష్మణ యోగివరుండు॥ గూతా॥ త్రిగుణములయిన సాన్నిధిక రాజసతామసాదిగుణములతోక గూడినవి వాధములకు మొదల తేజమను మహత్తును బుట్టించి దానివలన వైకారికం తేజసంభూతాదిని నహంకారము పుట్టెననియు ఆయహంకారము చేతల బంధభూతములు గలిగెననియు ఆభూతములవలన శబ్దస్పర్శ రూపరస గంధాదులు పుట్టెననియు వారి విషయములయిన జ్ఞానేంద్రియములును గర్ణేంద్రియములునుగూడ దశేంద్రియములు గలిగెననియు మనస్సు ఉభయేంద్రియములకు సహకారియనియు బుద్ధిచిత్తాహంకారములు కలిగె ననియు నిరుపది వాలుగు తత్వములనుగూర్చి శ్రియఃపతి బ్రహ్మాండములు చేసెననియు అందున ర్వాణ్యులకును నునికేశే సననియు లక్ష్మణార్జునలానతిచ్చిరి॥ (మిత్రతత్వములలక్షణములానతిచ్చి చిత్తుగునిచిత్తుకుం గర్తయైన పరమాత్మముం దడి విధమెట్లన్నను మీద నానతిచ్చుచున్నాడు॥)

సీ॥ శేషభూతా శేష దివచిద్రమా శేష సత్య బోధావల స్వస్వ

రూపి । జ్ఞానబలైశ్వర్య శక్తితేజోవీర్య సౌశీల్యముఖగుణాశ్రయనికాల్ప
స్వానురూపాభీష్ట సౌందర్యలావణ్యవిశ్వమోహన బృహద్విగ్రహాదు । స
త్వము క్తసమేత నిత్యాపరిచ్ఛిన్న భౌగ్యభూతమహాః ఘోర యుతుడు । స్వప్తి
పాలనసంహృత్యభీష్టమోక్ష । నేతనర్వజనాశ్రయణీయచాణఁ । డాదిదేవ
దునారాయణాహ్వాయండు । అతఁడులక్ష్మీకుండలలక్ష్మీనార్యులని॥ ౧౪

తా॥ సుకుస్తమైన భూతకోటులు శ్రీయోపతికి శేవమై యుండునాయు
అదైనముచిత్తుకును నచిత్తుకును పెరాట్టికిని శేషియనియు వేదముచే స్తోత్ర
ముచేయఁబడిన వాఁడనియు హేయగుణ రహితుండునియు తనకుఁదానసౌం
దర్యముగలవాఁడనియు జ్ఞానబలైశ్వర్య శక్తితేజోవీర్యములయిన వద్గుణము
లుగలవాఁడనియు సిద్ధమయిన చక్కఁదనముగలిగి సర్వాస్థులును మోహించె
డి విగ్రహము గలవాఁడనియు సఖిలజగత్తులను స్వప్తిస్థితి సహారాదులచే
యునుండెడి వాఁడనియు చల్లపనిర్దేతుక దృష్టులచేత నొకానొకనికి
మోక్షమిచ్చువాఁడనియు గళలాళ్ళులకుఁ దన శ్రీపాకుమతే గణియని మాపు
చున్నవాఁడనియు నారాయణుండను తిరునామముకలవాఁడనియు పెరియపి
రాట్టికంటెయైన వాఁడనియు లక్ష్మీనార్యులనతిచ్చి॥ (పరమాళ్ళెన్నరూ
పంచనతిచ్చి యీమూఁడు తత్వములతోఁగూడిన చేతనులకుఁ దన్వోర్థయ
ము ప్రశస్యకును నెదు న్ధముమీద నానతిచ్చుచున్నాడు॥)

సీ॥ ప్రకృతియుఁ బురుషుండుఁ బరమాళ్ళయును నన మూఁడు త
త్వంబులి మూఁటివిధము । చేప్పంగవినువాఁడు చేతనుఁడైతనప్రకృతి సం
బంధంబుఁ దానువలసి । యారెంటికిని బరమాళ్ళయొక్కడె మూలకగ
యాతఁడు రమాకాంతుండనుచు । భావ్యకారులుతత్వ పరకాస్త్రములు
చూచియానతిచ్చిరి వారినాశ్రయించి । బ్రతుకుండని సర్వజనులకుఁ బరమ
హితము । దెప్పిరక్షించవలెననిలింతఁజేసి । యతనితిరునామసంకీర్తనాకృతు
లుగ । నానతిచ్చిరి మాలక్ష్మీనార్యులివుడు॥ ౧౫

తా॥ శరీరము ఆళ్ళ పరమాళ్ళె యీమూఁడుతత్వంబులును మూఁడువి
ధములైనవని యానతిచ్చుచున్నారు చేప్పంగవినువాఁడును శేష్పవాఁడు
నుచేతనుఁడైన జీవుండుతనకుఁ బ్రకృతియైన దేహసంబంధముధిదువ వలసి
యుండెనాయప్పుడు దేహమునకును ఆళ్ళకును శ్రీయోపతి మొదటిక్షణ్ణయని
తెలిసి యెంచెనుమారారు పరమహితముచేప్పి రక్షించవలెనని చింతింపిచే
దకాస్త్రములు పరీక్షించి యీగర్భయము గళలాళ్ళును నెఱుంగునట్లనతి

చిరనియు తచ్చరణముల శ్రయించి బ్రతుకుండునియు అతనితిరునామమునం
కిర్రవముచేసి సర్వాధికారము గాఁగడతేరుడని లక్ష్యసార్థ్యలానతిచ్చిరి॥ (చి
త్తుకు నచిత్తుకును శ్రియః పతి కర్తయని యెంచెరుమానారు తిరునామానిగ్లయ
ముగానానతిచ్చి యీతత్వత్రయముచేత జగత్తుకూడియున్నది గనుకయేఱ్ఱా
టునెఱిగియుండవలెనని మీఁదనానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ చివచిదాశ్శక్తి జగచ్ఛ్రేష్ఠి లక్ష్మీకాంతఁడవ్వెకి కేహమీ యభి
లజగము । అతఁడును దవదేహమం దవయవముల భంగి ననేకులై పరఁగు
చున్న । వివిధదేవాది ప్రవృత్తులుగలిగించి యభిలాంతరాశ్శునై యనవరత
ము । తనచేతఁడవతలఁదా గోకుకొన్నను దలదొచ్చేదొ సుఖముతనదొయ
మడుఁ । దెలిసినిశ్చింతఁడై కాదెతేరిఁఖి । కన్నకర్తృత్వభోక్తృత్వగం
ధరహిత । పారతంత్ర్యాన్ని సుధానపరతదగిలి । యుండెనెప్పుడులక్ష్య
ని యొగివరుఁడు॥ ౨౧

తా॥ చిత్తుకునచిత్తుకుం గర్తయైనయతఁడు పెరియపిరాట్టికిఁ గర్తయైన
వాఁడనియు అపెరియపిరాట్టిని కూడినజగత్తు అతనికి దిరుమే నయినదని
యు అతరుమేనుకు నవయవములున్నటుల దేవతీర్యజ్ఞునష్ట స్థావరాశ్చక్రము
లఁ బుట్టిచెనియు తానుసర్వాంతర్యామియై తనచేతఁడనవలఁదా గోకుకొ
న్నను అయభిము పరమాశ్శుదో లేకజీవాశ్శుదో శరీరముదో అనయుండగానీ
మృచ్చు తెలిసినిశ్చిత్తుడై విచారమువిడిచి సమస్తకార్యములు చేయుచునం
దలికర్తృత్వ భోగ్యత్వాదులు తనవికావని యతఁడెకర్తయనియు వాసనారు
తులతోడనిడిచి పారతంత్ర్యయమను సంధించకొ ముముక్షుండుండుననిలక్ష్య
సార్థ్యలానతిచ్చిరి॥ (ముముక్షువు స్వాతంత్ర్యమువిడిచి సకలప్రయోజనము
లయందు బరతంతుడై యుండవలెనని యానతిచ్చి నానావిధములైన యా
శ్చలకు నాగాయమును దిక్కుని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ నారాయణుడై కర్త నానావిధాశ్శులు నతనికై కలుగుట య
రసినవ్రుడుదనముఖస్థితినాతఁడై సాధనంబని మఱి స్వప్రయత్నముకే మా
నినవ్రుడు । దాఁబోయినట్లైతన్యంబుఁ బోయిన వేలువ్యాపారములే విడిచి
నవ్రుడు । దన్దాసకాత విద్యావృత్తముల యందు నెక్కువతక్కువ లెఱుంగ
నవ్రుడు । జ్ఞప్తియధాంబులన్నియు నెఱుంగఁజెప్ప । నవతరించినయెఱరాజులనిన
యవ్రుడు । గ్లాకమోక్షంబునరులకుఁ గలుగుటరుదు । సత్యమిదియనె లక్ష్యసా
ర్థ్యవరుఁడు॥ ౨౨

తమైన పరమాత్మతానందుఁ బ్రవేశించి సకల ప్రపంచ

మును సృష్టించుచున్నారని మీదనానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ పరమాత్మహరిదాన బ్రహ్మాండములఁ జేసి యందందు బ్రహ్మలనమ
రఁజేసి॥ లోనఁజరుదఁశలోకంబులనుజేసి యధికారపురుషుల నందఱుచ్చి॥ తిరు
గదేవ మనుష్యతిర్యగాది సమస్తజంతుకాలము కర్మసంబంధఁ జేసి॥ భోగమో
క్షునిదాన పుణ్యపాపక్రియో పాపనన్యాసప్రపంచవిధుల॥ నెఱుంగఁజెప్పెడి
శాస్త్రంబులిచ్చివారు॥ వనెడి సన్మార్గ దుర్మార్గ సంకతులకు॥ జీవసమ్య
త్వపేక్షలఁ జేసుకొనుచు॥ నుండుననిచెప్పె లక్ష్మణయోగవరుండు॥ ౧

తా॥ చిత్తుకు నచిత్తుకును గల్గెమైన పరమాత్మతానె మహత్తుచనహంకా
రపంకభూతములఁ గల్పించి బ్రహ్మాండములఁ జేసెననియు ఆయా బ్రహ్మాం
డములో నాయా బ్రహ్మలనవత్తఁ జేసెననియు నాకొక్క బ్రహ్మాండములో
పలఁ బఱ్ఱాలు లోకములఁ జేసెననియు ఆయా లోకములకు నధికారులన
మరికఁ జేసెననియు సరహారమున సకలాత్మలకును వారి వారి కమఁవాసన
లుతెగకయుండఁగా ఆకమఁవాసన లున్నట్టికి హేతువుగాఁ గావించి తిరు
గదేవ మనుష్య స్థావర జంగమాదులుగా నవస్తాస్థులను జన్మించినటులఁ జే
సెననియు ఆత్మలకు భోగ మోక్షాదులు గలుగజేసెననియు ఆయాత్మ లది
యెఱుంగక అజ్ఞాన పరవశులై పుణ్యపాపక్రియలకులోనై బద్ధులైన యాత్మల
ను గటాక్షించి శరణాగతి యానతిచ్చె ననియు ఆయా విధుల నెఱుంగఁజెప్పె
డి శాస్త్రములనిచ్చెననియు ఆయాత్మలుపోయెడి సన్మార్గమునుదుర్మార్గము
ను అందుకుండగినసంకతులను మనుష్యున సమ్యక్ జేసుకొనియు నుపేక్షలఁ జే
సుకొని యుండునని లక్ష్మణార్జునులనతిచ్చి॥ (ఆత్మలుకర్మపరవశములై శరీర
ములై త్రిమరియు నాకమఁములే చేతురని యానతిచ్చి యట్టియాత్మలు ప్రకృ
తికింబరదకులై పుణ్యపాపరుచులకులోనై సంసారులైన యాత్మలను గ్రీయః
పతి వీక్షించిరక్షించు విధముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ సంహార దశన చిత్తములయ్యు హరికృప కరణ కళేబర ఘటితులగు
చు॥ నజ్ఞానరుచివాస నానురూపక్రియా పరతంత్రులై బహుభంగి బుట్టి॥
యాయుః ఫరిక్షయమైనంత నృతిబొంది పాపపుణ్య ఫలానుభవముఁ జేసి॥
తాముగర్భాది సప్తావస్థలందును దాపత్రయాది సంతప్తులగుచు॥ దుఃఖ
సాగరమగ్నులై తుదయు మొదలు॥ గాననేరక తిరుగాడఁగాను దానె॥
చూచికరుణించి హరిచేతఁబూజుటదిన॥ యతఁడు కడతేఱుననిలక్ష్మణార్జునులని॥

తా॥ సంహారమందీ యాశ్వులు సమస్తమును మూలప్రకృతియందుఁ గలసియుండుననియు సృష్టికాలమందు శరీరేంద్రియాదుల శ్రియఃపతి కృతచేతనిచ్చుననియు ఆ శరీరేంద్రియములకు నజ్ఞానము హేతువై రుచివాసనలు విడువక యావిషయములకుఁ బరతంత్రులై భూవిధములైన శరీరములెత్తుదురనియు ఆయాశరీరములకు నాయుస్సు దీనిన మరణములు పొందుదురనియు నీతిరునఁ బుణ్యపాప రూపములైన కర్మము లనుభవించుచు నుండురనియు తాముగర్భ జన్మచాల్యయావన కౌమారవృద్ధమరణాదులైన సప్తావస్థలయందును అధ్యాత్మిక ఆధిభౌతిక ఆధిదైవికమనెడి తాత్రయములఁ జేసి దుఃఖశముద్రములొంటి మెదముదలుగాన నేరక తిరుగులాడఁగా శ్రియఃపతితాన నిర్దేశముక కృపచేత దృష్టించిన నాయాశ్వుకడ తేరునని లక్ష్మణార్కులానతిచ్చిరి॥ (అట్టి పుణ్యపాపములు సకలాశ్వులను బంధించియున్నది గనక యేలినవాని కృపచేతఁ గడతేరునని యావతిచ్చి సకలాశ్వుల నాపుణ్యపాపములు పొందియుం డడి విధముమీఁద నానతిచ్చుచున్నారూ॥

సీ॥ సుకృతదుష్కృతమూల సురనరాద్యద్భవతర తమ ముఖదుఃఖధర్మలకును । వేదపాఠ బహు విద్యాధికార సద్బ్రాహ్మణ త్కృత్యములై కృత్యలకును । దదనుపతాన దమకదార మాద్రులకును వర్ణసంకరజాతి వర్తనలకుఁ । బతుపక్షి మృగనగ ప్రభృతి జంతువులకు సంసారజలధియే స్థానమరయు । వీరి యభిజనవిద్యాది వృత్తములకు । మూలమానంద నిర్భరమోక్ష హేతు । విశ్వస్థుష్ట్యాది లీలై కవిష్టుమాయ । యదినురభ్యయమని లక్ష్మణార్కులనిరి॥ ౩

తా॥ పుణ్యపాపములు మొదలుగా జన్మించిన చేవలెకును మనష్యులు మొదలై కహారిక ననుబడిగా విభవక సుఖదుఃఖ ఫలముల నిచ్చుననియు వేదశాస్త్రములు చదివిన బ్రాహ్మణులకు త్కృత్యములకు వైశ్యులకు వారలయ నువర్తనము గలిగిన స్త్రీలకు మాద్రులకు వర్ణ సంకర జాతులకు పక్షియుం దక్షిణ పశువులకు బక్షులకు మృగములకుఁ బర్వతములకుఁ గ్రిమికీటకములు మొదలైన యాశ్వుకోట్లకును సంసార సముద్రమే స్థలమై యుండుననియు ఈ యాశ్వులయొక్క జహసంబంధమునఁ గలిగిన కులాదులు నేర్చినవద్యలును ఆచారములును ఈ యన్నిటికిని పుణ్యపాప రూపములై యుండు కర్మములే మూలమనియు ఆనంద నిర్భరమైన మోక్ష హేతువు కేలిగి యుండుననిలోకము సృష్టించి తనమాయ పంపుచు లీలనడుపుచున్న విష్ణుమాయ చి కడతేరునున్నను నెంత వానికిని మాయనుగడచి పోగుడదని లక్ష్మణార్కు

లానతిచ్చిరి॥ (పుణ్యపాపరూపములైన శ్రయఃపతి, మా య నెఱిగి కడఁగేరు నది మహాదుర్లభమని యానతిచ్చి మనమృగడై పుట్టి వివేకము గలిగియుండు బురుగుదని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ వ్రుడమిలో నీకర్మ ధూమి జన్మం బరుదది గలిగిన నరుఁకౌట యరుదు ! నరుడైన హరిపేరునన్ని చెప్పెడి దరుదది చెప్పేనా స్మరణాశయరుదు ! ఆస్మృతిగూడెనాయాత్మార్పణంబరు దర్పించెనా యహంకరచుటరుదు ! ఆయహంకృతితదీయను వర్తనబుద్ధియరుదది గలిగెనా యాశ్చర్యగుని ! యందు మానుషబుద్ధిదానడఁగుటరుదు ! భాగ్యమునన్నిగలిగినభావ్యకార ! భక్తిగలిగెదరుదని పరమకృపను ! తెప్పలత్కృమను మోక్షసీధికొఱకు॥ ౪

తా॥ ఈభూలోకములోన నీజన్మ ధూమిని నేజన్మమైనగలిగెడి దరుదని యు ఆ జన్మము కలిగినా మనుష్యుడై పుట్టుటయరుదనియు మనమృగడై జన్మించి శ్రయఃపతి పేరునన్ని చెప్పనది యరుదనియు శ్రయఃపతి పేరుపేర్వెగలిగినా స్మరణగలుగునది యరుదనియు ఆస్మరణ గలిగినా యాశ్చర్య సమర్పించు నది యరుదనియు అర్పించెనా యహంకార మనెడు గుణముమానునది యరుదనియు ఆయహంకారముల శ్రీవైష్ణవానువతానము మనుస్సుననుండెనా యది పోవుననియు అదిగలిగినా సకాచార్యుని యందు మనవ్యబుద్ధి మానునది యరుదనియు తనభాగ్యమున నిదిగలిగెనా భావ్యకారులయందు భక్తి గలుగునది యరుదని పరమకృపతో మోక్షసీధికొఱకు లక్ష్మణార్చనలానతిచ్చిరి॥ (అట్టిం జన్మముగలిగి వివేకజ్ఞానము గలిగినను నెంచెరుమానారు సంబంధముగలుగునది యరుదని యానతిచ్చి యతని వైభవముమీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ సర్వేశ్వరుండను జలధిలోపలనున్న కల్యాణగుణగణా కారజలము ! శతకోపయోగిండ్ల జలదంబుతాగోలికొనవచ్చి నాధాది గురియునదియుఁ ! బుడదీకాక్షులు భువిరామవిశ్రులు నమగర్జరంబులు నరుగఁజెంచి ! యవగాహనార్హతయము నాపగఁజొచ్చివచ్చి తచ్చాస్త్ర ప్రవాహగతిని ! శేరియతిరాజులను దొడ్డచేరువునిండి ! పెదలిచేకరూములనెటవచ్చి ! పాణిసన్యంబుడై బారింబుండుకర్ష ! కాశ్చనాథునికని లక్ష్మణార్చులనిరి॥ ౫

తా॥ సర్వేశ్వరుండైన శ్రయఃపతియొక్క కల్యాణగుణములనెడి మహాసముద్రమునందు నమ్నాశ్వానయెడి కాలమేఘము గుణములనయెడి జలమును భాసముచేసి శ్రీమన్నాథముని యనెను మహాపర్వతముమీఁద వర్షము గురిసెననయు ఆపర్వతమందుఁగొల్పింపారు మనకాకాశ సంవిగారను నెందునెల

యేలులు భట్టిపారంగా శ్రీయాళ వంచారనియెడు నేటితోఁగూడి యేలుపారి. సముద్రముతో సరియైన యెంచెరుమా నారనియెడి దొడ్డచెరువులోఁబడి యాచెరువు జలము నిండాగుగానిం దెననియు అచార్యులనియెడి తూముల వెంట నా జలమువచ్చి యాశ్శలనియెడి పైరులమీఁదఁ బారంగా నాపైరుపండుననియు పంటకాపు అల్పము నాథుండై యుండెడి శ్రీయఃపతికిని లక్ష్మణార్యుల నానతిచ్చిరి॥ ఎంచెరుమా నారు వైభవమానతిచ్చి యాశ్శలను సశ్వశ్వరుండు పట్టి కడతేర్చెడు విధముమీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ అలిద విశేషితులై యాశ్శలుండఁగా గరిణ కళేబర ఘటరులుగను । గరుణించి వారుదుర్గతులఁ జెదక యుండ నదనద్వివేక సచ్చాస్త్రవిచ్చి । యదియును నిష్ఫలంబైపోయినప్పుడు తా సబోధియై ధరణిబట్టి తత్వోపదేశంబు తగఁ జేసినప్పుడు నొకఁ యు నీడెనొకఁడున్నఁ । డెరిసి వృగములఁబట్టుచోదీమువెట్టి । పట్టుభంగివిదనకు సద్భక్తులై నయ । యాశువారులఁ బట్టిచెనద్యతుండు । జనులకొకవి లక్ష్మణార్యులని॥

తా॥ మునుపుసంహారముచే సకలాత్మలకు శరీరములు లేకయుండఁగా నీతియన నుండేనేని తమకైంకర్యాదులు కొదువఁ బడునని దేహేంద్రియదులనిచ్చెననియు అచార్యులమీఁదఁ గృపయుంచి వారు దుర్గతులఁ బొందకుండ వివేకమైన శాస్త్రముల నేలినవాడిచ్చెననియు అవి చదివెయు నిష్ఫలమాయెననియు తాను మనుష్యరూపమున నవతారమై పరితత్వనిగ్ధ యము తానేయని ప్రమాణముగా నానతిచ్చిన నొకండును విశ్వసించి యీడెరిక పోయెనని శ్రీయఃపతి తెలిసి వేంటకాండు దీముమృగమునుజేపట్టి యడవిలోఁమృగములఁ బట్టిపట్టు తనకాపులైన యాశ్శవారులను నవతారమగునట్లు నేనె ననియువారివలన సకలాత్మలును గడతేరుదురని లక్ష్మణార్యుల నానతిచ్చిరి॥) శ్రీయఃపతి యీయాత్మలయందుఁగలిగిన కృపాతత్వయము నానతిచ్చి పన్నిద్రాళ వారులమీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ మహీసరో వరిభూత మహావాహ్వయులుమువ్వు రుదయ మందిరి మున్నయోనిభవులు । శ్రీభక్తిసారులు శ్రీపరాంకుకులును గల శేఖరులు భట్టుకులవతియును । భక్తాంఘ్రిణు సత్పదయోగిధామాలు పరకాలులును ననఁబడుగురిచట । వరుసజన్మించిరి వారిలో శతవైరి కర్మకాంక్షులు మధురకవులువెనుక । భావ్యకారులు సహితంబుపరిగణ్యకు । ప్రితిపన్నిద్రాశ్శారులనఁ బ్రసిద్ధు । లందుఁ బెరియాశువారిక నవతరించె । గోద

యొచ్చెప్పె లక్ష్మణగురువరుండు॥

తా॥ అర్థవారుల లోపల మున్నెన్నఁ దగినవారు పొయిఁజేయఁ పూద
జ్ఞానవారులని యాచూఁడు తరువాతములు గలిగి యయోని సంభవులై
యొగురునియు తిరుచిట్టి శిష్యాల్ వారు నమ్మాల్ వారు కులశేఖరాశ్వాసు
పెరి యాశ్వాసు తొండ రడిబొప్పడి యాశ్వాసు తిరుప్పాడి యాల్ వారు
తిరుమంగయ్యాల్ వారు వీరు పనుగురును వీరిలో నమ్మాల్ వారి కృష్ణకు
దామ్రుఁడు శ్రీమఘ్నకవి యాల్ వారు ఆచెనుక భావ్య కారులు గూడఁ బ
న్నిద్రాశ్ వారులైరి వీరిలోఁ బ్రసిద్ధుఁడగు పెరియ్యాల్ వారుకు నవత
రించెఁ బాడికుమత్త నాచ్చియారని లక్ష్మణార్కులానఁచిరి॥ (ఈవిధము
నాల్ వారుల తిరువామనుల నానఁచి వీరిలో నమ్మాల్ వారుల వైభవ
ముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ శతవైరి ముఖభక్త జనవైభవ మెఱింగి వర్ణింప మావంటి వా
రివశమే । సందర్శనస్సక్తి నల్లాపములచేసి దత్త బంధావృత్త దానముల
ను దన్యుభోదితవేద తాత్పర్యస్థలం దద్దాన్యవృత్తస్థితక్రియలను దన్దిన్యా
మసంతత కీర్తనంబుల దన్గుణావృత పానతత్పరశను । ముక్తులై పోవు జ
నులకు ముగ్ధి సురలు । ద్రవిడ దేశంబులోపలఁ దాము వచ్చి కలియుగం
బున జన్మించఁ గాంక్షఁజేతు । రనుచు లక్ష్మణమునివరుం దానతిచ్చ॥ ౮

తా॥ నమ్మాల్ వారు మొదలైనయాల్ వారుల వైభవం బింతటి వైభవం
బనివర్ణింప మావంటివారివశము గాదనియు ఆదియెటువలె ననఁగానతనితిరు
వారునమామిలచేత నతనిశ్రీహస్త స్పర్శయలచేత నాతని సహవాససల్లా
పములచేతనతఁదానతిచ్చిన దిన్యప్రబంధములచేత నాతని శ్రీసూక్తులైనవేద
దాత్పర్యస్థలచేతనతని దాన్యవృత్తికి ననుకూలమైన క్రియలచేత నతనితిరు
నామములకీర్తిించి నందుచేత నతనికల్యాణ గుణావృతపాన తత్పరతచేత
సర్వజన్ములముక్తులై పోమదనియు అట్టిముక్తులర్పరాది మార్గమునఁ బోగా
దేవతలు ముగ్ధులను శ్రవణదేశములోపలఁ దామువచ్చి కలియుగంబున జ
న్మించఁ గాంక్షింతురని లక్ష్మణార్కులానఁచిరి॥ (ఆశ్వాసి వైభవముఁ ద
త్సంబంధముల నానతిచ్చి యతని కిగునక్షత్రము నవతార దిన్యదేశమును మీ
దఁ నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ పొయిఁజే యోదప్పేయ రయిన నామంబుల మొదలగు వారు
లు ముగురుతోడ్పి । మహింఁగంచి తిరుకడల్ మల్లెమైలాపురంబను మార్గసర్వే

శ్వరాజ్ఞం జేసి । శ్రవణధఃస్థాఖ్య శతభిషాగ్నంబుల మంచి యల్పిసిందల మాసముందు । జన్మించి ధూమిని సంపరించుచువచ్చి తిరుకోవళూర ముగ్గురు నుగూడి । కనిరి లక్ష్మీకుం దామమృకండుం డనెడి । బ్రాహ్మణోత్తము గేవ శీభాగమండుం । దామె యందాడులను బ్రబంధములం జేసి । రనుచు లక్ష్మణ మునివరుం దానతిచ్చు॥

తా॥ పొయింపు పూదత్త కేయాశ్వాదు లనెడి మొదలాశ్వాదులు ముగ్గురును దొల్లి కంచిలోపలను దిరుకడన్ వల్లె యుగ్గెడి స్థలము లోపలను మైలాపురమరిదును శ్రవణ నక్షత్రమందును ధనిష్ఠా నక్షత్రమందును శతభిషనక్షత్రమందును చులామాసమైన యల్పిసి మాసమునం దిరువవతరించి రణయు ఈముగ్గురాళ్ వారు లొక్కరి రొక్కరి నెఱుంగక దివ్యచేగములు సంపరించుచుం దిరుకోవళూరిలో ముగ్గురును గూడిరనియు శ్రీయోగపతిని నృకండుగడ వలం గనిసేపించిరనియు వేదాంతములచేత అందాడులను ప్రబంధములు చేసిరని లక్ష్మణార్థులనతిచ్చిరి॥ (మొదలాశ్వాదుల నేవతారములను దిరునక్షత్రములును మాసములను దివ్యచేగములును నానతిచ్చి తిరుమగ్గిరియాశ్వాది యవతార వైభవముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ శ్రీ భక్తి సారులు శ్రీ వల్లభుని యజ్ఞ మహిసారమును కిరుమగ్గిరిలోన । మనకుఁగాఁ దయ్యను మకర మాసమునందు మఖయును తారను మహిజించి । యాఱు మతముల యందుం బ్రవేశించి యందు సారాసారమరసిమాచి । వైష్ణవండై రమావల్లభుం గొనియాడినవి ప్రబంధములయ్యె నతనిమహిమ । యజ్ఞ మందును బ్రాహ్మణాధ్యయనమందుం । గంచిలోపలం గని కృష్ణ కథలయందు । నితరమనుచోట్ల వినబడు నీమహాత్ముం । డురుయశుం డనె లక్ష్మణ యోగివరుండు॥ ౧౦

తా॥ భక్తిసారులైన తిరుమగ్గిరియాశ్వాదు శ్రీయోగపతి యనుజ్ఞవలన మహిసారమునియెదు తిరుమగ్గిరిలో మకరమాసమైన తైమాసమందు మఖయును తిరునక్షత్రమందు జన్మించెననియు అఱు మతములయందుం దాను బ్రవేశించియందుఁగల సారాసారముల నేఱ్ఱరిచిరనియు అవి గావని శ్రీవైష్ణవండై శ్రీయోగపతిని గొనియాడఁగా నదిదివ్యప్రబంధములాయెననియు నతనిమహిమలు యజ్ఞమందును బ్రాహ్మణాధ్యయన మందును గంచిలోపలం గని కృష్ణాక్షకథలయందును నెఱుంగ వచ్చుననియు నిదిగాక తక్కినచోట్లను వినబడు నీమహాత్మునికీర్తియని లక్ష్మణార్థులనతిచ్చిరి॥ (కిరుమగ్గిరి యాశ్వాది వైభవముల

నానతిచ్చి నమ్మాళ్వారి వైభవముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ ప్రభాతమును తామ్రపర్ణి తీరంబున నందమై తగు తిరు నగ
రిలోన । శ్రీశ దత్తజ్ఞాన సిద్ధిసంపన్నుడై శరత్తై వృషభ విశాఖ యం
దు । నవతరించియు బరాగర్థ ధర్మనముడిగి తింత్రణిమూల సంస్థితివహించి
పరహరిభ్యాన తత్పరణమాటలు మాని యనుభవించఁగ లోన నడఁగ కవుడు ।
తామె యనుభవమీ ప్రబంధ ముఖమునను । వచ్చి తిరువాయ్మొழ్చి తిరు
వాళిరియము । పెరియవందాది తిరు వృత్తభేదములను । నుండె ననిచెప్పె
లక్ష్మణ యోగివరుఁడు॥

౧౧

తా॥ నమలలోఁ బ్రభాతాగార జెప్పబడిన తామ్రపర్ణి నదీతీరమందున్న తి
రునగరిలో వృషభ మాసమున విశాఖ నక్షత్రమందు త్రియంపతి ప్రసాదిం
చిన భూవ సుపన్నుడైన నమ్మాళ్వారు తిరు వవతరించిరినియు నవతారమై
తిరునయనములు మూసుకొని ప్రాకృత పోషణ లొల్లక తిరుప్పాణియాళ్వార్
రు తొట్టలోఁ బ్రవేశించి కూర్చుండిరినియు త్రియంపతి శ్రీపాద పద్మామృత
ముచుభవించుచు నన్యలతో సంభాషణములు మానిరినియు ఆయమృత మను
భవించి తమలోపల నడింగక యాయనుభవము తామె యీ ప్రబంధముఖము
న నానతిచ్చిరి తిరువాయ్మొழ్చియు తిరువాళిరియ వృత్తమును పెరియ
తిరువందాదియు తిరువృత్త భేదమును ననియెడి ప్రబంధములుచేసిరిని లక్ష్మ
ణాయ్మొనతిచ్చిరి॥ (నమ్మాళ్వారి వారి యవతార వైభవమానతిచ్చి కులశేఖ
రాళ్వారి వైభవముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ కొల్లి నగరమేలు కులశేఖరులు తుభా కరులును దిరువంజి కళ మ
నూర । మాళియనియెను కుంభమందుఁ బునర్వసు నక్షత్రముల బుట్టి నరుల
నెల్లఁ । బాలించుచుండియు భాగవతోత్తమ సహవాసమున నన్యసంగ ముడి
గి । శ్రీవైష్ణవగుఁగార జేత సర్వముఁ బుట్టి ఖలునిమీఁదికి దండుకదలిపోయి ।
యనునినంబును శ్రీరంగ యాత్రఁ జాటి । స్థావరత్వము తిరుమల తమకుఁ
గోరి । యనుభవించుచుఁ దిరుమొగ్గి యనుప్రబంధ । మానతిచ్చిరి యనిలక్ష్మ
ణాయ్మొనరిని॥

౧౨

తా॥ కొల్లి నగరమును పట్టామేలెడి కులశేఖరాళ్వారులు తిరువంజి కళ
మనూరను గుంభమనియెడి మాళి మాసమందుఁ బునర్వసు నక్షత్రమున నవ
తరించిరినియు సర్వమైన జనులఁ బాలించు చుండియు నన్యలతోడి సంగ
మరలు విడిచి భాగవతోత్తమల సహ వాసముఁ జేసిరినియు శ్రీవైష్ణ

వలకొఱకు బామునబట్టి ఖలుచుండికి దండుకదలిపోయి రనియు ననుదినంబును శ్రీ రంగయాత్రను జాటిరనియు తిరువేంగడముడయాను తిరుమల మీదను స్థావరత్వము కోరిరనియు నీవిధమున ననుభవించుచును తిరుమొట్టియను ప్రబంధ మానతిచ్చిరని లక్ష్మీనార్యులొనరిచ్చిరి॥ (కులశేఖరాశ్వారి వైభవ మానతిచ్చి పెరియాశ్వారి యవతారమును సేతని నిభవమును మీద నానతిచ్చుచున్నాను॥

సీ॥ శ్రీ విష్ణు చిత్తుడు శ్రీ విల్లి పుత్తూర నాని యని యెడి మిథున మందుస్వాతి । యనుతార జనియించి హరికి వందవనంబు తానెసేవామముల్ తానెకట్టి । యిచ్చుచుండఁగఁ బాండ్లుం డింతట బరతత్వమెఱుంగ విద్వాంసులనెల్లఁ గూర్చి । యర్థసంచయము విద్యా శుల్కముగఁ గట్టుఁడఁ దత్వమెఱిగించి ధనముఁగొనిన । మెచ్చివచ్చినహరితిరుమేనుకపుడు । పాలనాగ్ధబుపల్లాండు పాడిమతీయు । గోపజన్మాను కృష్ణగృష్ణ గుణములెల్లఁ । దెలిపెననిచెప్పె లక్ష్మీదేశికుండు॥ ౧౩

తా॥ శ్రీ విల్లిపుత్తూరనియెడి దివ్య తిరుపతియందు శ్రీ విష్ణుచిత్తుడైన శ్రీ యాశ్వారు ఆనిమానమనియెడి మిథున మానమందు స్వాతీనక్షత్రమనం దిరువవతరించె ననియు తిరునందవనము తానుజేసి తిరుమాతలు తానెకట్టివట పత్రశయనునికి సమర్పించుననియు నంతట పాండ్లుండ్లుయెడు రాజు పరతత్వమెఱుంగ సర్వ విద్వాంసులను రప్పించి ధనము కోట్లకొలంది మూటగట్టించియామూటజ్ఞాన నిర్ణయమనిపించి పరతత్వమెల్పరచి యాద్రవ్యము కొనుండున్నవారల చేతఁ గాకుండఁగాఁ జెరియాశ్వారు శ్రియఃపతే పర తత్వమనియానతియఁగా నాద్రవ్యముయొక్క మూటలెగిపడెననియు ఆరాజుమచ్చెననియు నప్పుడు శ్రియఃపతి ప్రసన్నముగాఁగాఁ దిరుప్పల్లాండు పాడెననియు కృష్ణావతారమందు గోపజన్మము గావలెననియు శ్రీకృష్ణుని కల్యాణగుణములను బ్రబంధములు చేసినని లక్ష్మీనార్యులొనరిచ్చిరి॥) పెరియాశ్వారి యవతారవైభవ మానతిచ్చి లోఁడరడిప్పొడి యాశ్వారి యవతార వైభవము మీద నానతిచ్చుచున్నాను॥)

సీ॥ ఉర్వి నుత్తమమైన యూరుమండం గుడి మాఁగఁ బులకు నెల్ల మార్గశరము । శ్రేష్ఠనక్షత్రంబు శ్రేష్ఠయుగాఁ జూచి జన్మించి లోకసరిచారమనసి । తామునుకొన్నాల్లు తదనువర్త నసమాశ్రయణ లక్షణమున సరిచరించి । యెటువంటివారికి నీశ్వరభజనంబు కూడునని యెడునదికొంతఁ జూపి

యంతః దొండరడిప్పొడి యాళువారు । రంగనాథుని కరుణా దరములుగలి
గి । ముగివాకాగ్రయ కాశ్మిక మాలెలిచ్చి । కొలిచి రనిచెప్పి లక్ష్మణగురు
వరుము॥ ౧౪

తా॥ తొండరడిప్పొడి యాళ్వారులు మండం గుడి యనెడు నగ్రహార
మందుమార్గ శిరమాన జ్యేష్ఠా నక్షత్రమం దవతారమైనదియు నిలోకము
సంచరించునట్టి క్రమముగని కొన్నాళ్లు తాము బ్రాహ్మణ నడతలో బ్రహ్మ
చర్యముచేత సంచరించి రనియు నెట్టి వారికిని శ్రీయఃపతి సేవయైన శర
ణాగతిని గొంత గలుగఁజూపిరనియు రంగనాథుని కృపకుఁ బాత్రులైయుం
డిరనియు మనోవాకాగ్రయ కాధులైన తిరుమాలెలు సమర్పించు చుండిర
ని లక్ష్మణార్చ్యులనతిచ్చిరి॥ (తొండరడిప్పొడి యాళ్వారుల యవతార వై
భవము లానతిచ్చి తిరుప్పాణి యాళ్వారి యవతార వైభవముమీద నా
నతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ కార్తిక యను వృశ్చి కంబస రోహిణి యను తార వరయూ
రనవతరించి । పాతకుండగు తిరుప్పాణి యాళ్వారు శ్రీ రంగవల్లభుని దూ
రమునఁబాడ । స్వామి యంతటలోక సారంగముని భుజమెక్కి రమ్మని యా
జ్ఞనిచ్చినపుడె । యాపాద చూడంత మనుభవింపుచుఁ బోవ నమలనాథ
ప్పిరాననుప్రబంధ । మైననన్నిధి దానప్పు డదియుఁబాడి । నిన్నుఁజూచిన
కన్నుల నిన్నె కాని । చూడనన్యులనని నీత్య సూరిజనులఁ । గూడెననిచెప్పి
లక్ష్మణ గురువరుండ॥ ౧౫

తా॥ వృశ్చికమాసమైన కార్తిక మాసమందు రోహిణి నక్షత్రమున వర
యూరిలో నవతారమాయె ననియు పారికుండైన తిరుప్పాణి యాళ్వా
రు సంబెరుమాళ్లను దూరముననుండి పాడెననియు ఆ సంబెరుమాళ్లు లోక
సారంగమునిని భుజమెక్కించుకొని తోచొగని రమ్మని యనుజ్ఞ నిచ్చెననియు
అటువలె దోచొగివచ్చి సన్నిధిని నిలిపి రనియుఁ బెరుమాళ్ల విగ్ర
హము పాదకేళ పర్యంతమును సేవించె ననియు అమలనాదప్పిరాననడి
దివ్య ప్రబంధము పాడెననియు నిన్నుఁ జూచిన కన్నుల నిన్నెకాని యన్యులఁ
జూడనని నీత్య సూరిజనులఁ గూడెనని లక్ష్మణార్చ్యులనతిచ్చిరి॥ (తిరుప్పాణి
యాళ్వారి వైభవ మానతిచ్చి తిరుమంగ యాళ్వారి వైభవావతారము
మీదఁ నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ వర కారుండను మహాభాగం దిక్కడఁ గారయ లూరఁ గార్తి

కక్పత్తి కుడుపయందు. జన్మించివైష్ణవ జనసమారాధన తత్పరుండై కలధ-
నము దెగిన । శార్వంబునకు జోర సర్వేశ్వరుండు పెండ్లి దొరరూపమున వ-
చ్చి దోచుకొచ్చి । మంత్రంబు జెప్పి తన్మంత్రార్థ మెఱిగించి కైంకర్యమ-
కొడకొడనుజేసి । పెరియ తిరుమొழ్గి మొదలైన పేర్లుగలుగు । భగవ దనుభ-
వరూప ప్రబంధములను । నాటుతామన కిచ్చిరి యతని మహిమఁ । దెలియ-
నరుదనె లక్ష్మణ దేవీకుండు॥

౧౬

తా॥ కొరయలూరిలో గార్తిక మాసమున గృత్తికా నక్షత్రమందుం-
బరకాలుండైన తిరుమంగ యాళ్వారు తిరువవతార మాయె ననియు కు-
మదవల్లి స్వయం వర నిమిత్తంబున శ్రీవైష్ణవుల కారగింపులు చేయుచుండ-
దనకుగలిగిన ధనము సమసిపోయెనని చోరత్వమునకుఁజొరఁగా సర్వేశ్వరుం-
డైన శ్రియఃపతి పెండ్లి దొరరూపునవచ్చి దోచుకొచ్చి మంత్రమానతిచ్చి యా-
మంత్రార్థము ప్రసాదించి లభించుకొనె ననియు శ్రియఃపతి కైంకర్య మకొ-
డకొడ జేసెననియు భగవత్కల్యాణ గుణములను బ్రతిపాదించు పెరియ-
తిరు మొగ్గియును తిరు నెడుం చాండకమును తిరుకురుం చాండకమును చిరి-
యతిరుమడలును పెరియ తిరుమడలును తిరుప్పెరు ఘరు త్తిరుకొయియు మొ-
దలైన పేరులుగల యాటు ప్రబంధములూనతిచ్చినట్టి యతని మహిమలు తెలి-
యనరుదని లక్ష్మణార్కులానతిచ్చిరి॥ (తిరుమంగయ్యాళ్వారి వైభవ మానతి-
చ్చి శ్రీమధురకవియాళ్వారి యవతార వైభవముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ కువలయంబున దిరుకోరవళూరను మేష జైత్ర చిత్రాఖ్య నక్షత్ర-
మందు । గౌరవ శ్రీ మధురకవి యాళ్వారు తామవతిరించి విశేష మరయ-
వలసి । యుత్తరదేశమందున్న పుణ్యక్షేత్ర దర్శనాపేక్షను ధరణి దిరిగి । శ-
తజిదుత్పత్తి సంజాత తేజోరాశి దక్షిణంబున బాచితానువచ్చి । శత జిదు-
క్ష ప్రబంధ విజ్ఞాత చరమ । పర్వనిష్ఠుడు దత్పత్రి పాదకముగఁ । గణ్ణినుణ్ చి-
రుత్తాబను కావ్య సపుష్ప । చేసెనని లక్ష్మణార్కులు చెప్పిరిదియు॥

౧౭

తా॥ తిరుకోరవళూరిలో మేష మాసమైన జైత్ర మాసమందు జిత్రా-
నక్షత్రమున నవతరించి మధురకవి యాళ్వారు ప్రసిద్ధి భ్రాంజననియు భూ-
మిలోని విశేషముల జూడవలెనని యుత్తర దేశమందున్న పుణ్య క్షేత్రముల-
సేవించుచు దిరిగె ననియు అంతట నమ్మాళ్వారవతరించుటవలన గలిగిన
దివ్యతేజోరాశి కోటిసూర్య ప్రకాశమును దక్షిణంబున బాచి యతి పేగ

ముగ వేంచేసెననియు సమ్మత్వాని సేవించి యాతఁడానతిచ్చిన తిరువా
యి మొగ్గిమొదలైన ప్రబంధము లధికరించె ననియు ఆత్మాని నాచా
ర్యునిగాఁగైకొనితానువన్ను బ్రయశిష్యునిగా నర్థయించికొనెననియుఆత్మా
ని విషయముగాఁ గణ్ణివణ్ చిరుత్తొబనెడి దివ్య ప్రబంధ మానతిచ్చెనని
యు చరమపర్వనిష్ఠైక పరుడై యుండెనని లక్ష్మణార్కులానతిచ్చిరి॥ (శ్రీ
మధురకవి యాత్మాని వైభవావతార మానతిచ్చి చూడి కుడుత్ర నాచ్చి
యారి యవతార వైభవముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ శ్రీవిల్లి పుత్తూ రజిత కాముడగు పెరియాత్వారి తులసీ వ
నాంతరమునఁ । ద్రవ్వఁగా నందుసీతయుఁబోత బాలయైఘట్టి కరాటక పు
బ్బయందు । నాత్వారి విడ్డయై యాత్మాను గుణవరుం డచ్యుతుండే యని
హరికి నతఁడు । గట్టిన తిరుమాలెక బరివాసించియ శూడికుడు త్రవళి శుభగ
యనుచు । సర్వలోక ప్రసిద్ధయై సరసగోపి । కామకృతఁడయిపాపుచు నప్పు
తతుల్య । మైనతిరుమొగ్గియును దానెయానతిచ్చె । ననుచు లక్ష్మణమునివరుం
డానతిచ్చు॥ ౧౫

తా॥ శ్రీవిల్లిపుత్తూరి యందు పెరియాత్వారి నంద వనములోపలఁ దు
లసీవనము ద్రవ్వఁగా సీతాపెరాట్టి యవతారమైనటుల నాడిమానమునఁ
బుద్ధానకుఁడైతమందు శూడికుడుత్ర నాచ్చారప్ప యవతరించెననియు పెరి
యాత్వారికిఁ గొమాదైయైన యీ యాత్మకుఁ గల్గొనగుణములు గలిగిన
శ్రీయఃపతి కర్తవ్యనియు పెరియాత్వారు కట్టిన తిరుమాలెలు తాను బాటు
కొని కొప్పుఁజుట్టిన తిరుమాలెలు పెరుమాళ్లకు నీగుఁగా శూడికుడుత్రనా
చ్చారప్పయను తిరునామమామెననియు సర్వలోక ప్రసిద్ధయై గోపికలకో
రికలుకలుగఁ జేసుకొనెననియు తిరుప్పావను దివ్య ప్రబంధమును నవ్యత
మునకుసరియైన నాచ్చారుతిరుమొగ్గినిదానె యానతిచ్చెనని లక్ష్మణార్కు
లానతిచ్చిరి॥ (శూడికుడుత్రనాచ్చియారీ వైభవ మానతిచ్చి వమ్మాత్వారి
వెనుకటి యాచార్యులను మీదనానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ ఆత్వార్ పృథివీబొందినంత దక్షిణ దిగ్గరణి నాభపద్మాక్షరామమి
త్ర । యామునమునిముఖ్యులవతార మొనరించి తత్ప్రబంధార్థసంప్రాప్తనం
బు । జేయమామున మునిశిష్యులు దిరువలనంబియు దిరుకచ్చినంబిగా
రు । తిరుమాలెయాండాను దిరుకోట్టి యూర్పంబినంబియు వటిపెరియనం

విగారు । నాదిదేశికలందులు సరిసిచూచి । దర్శనోద్ధారకులవీరి తప్పదను
చు । సంప్రదాయము రామానుజాన్వయమునకుఁ దెలిపిరిని చెప్పెలత్తుల
దేశికుండ ॥

తా॥ నమ్మాళ్వార్లు పరమపదమునకు జేరినవెనుక దక్షిణ దేశమందు
శ్రీమన్నాథమునులును బుందరీకాక్షులను శ్రీరామమిశ్రులును శ్రీయాళవం
దారును నీమహాత్ములవతారమై యాళ్వారు లానతిచ్చిన తిరునామ మెక్కి
కర్తములు స్థాపితముఁజేయవలసి శ్రీయాళవందారు శిష్యులు తిరుక్కాచ్చి నంబి
యు తిరుమాతె యాండఁను తిరుక్కోట్యూరు నంబియుఁ దెలియనంబయి
దిరువలనంబియు నీమహాత్ములయం దా రహస్యములు స్థాపితముఁ జేసిరిని
యు ఆ యాచార్యులు విచారించి చూచి దర్శనోద్ధారకులు రామానుజాతే
యిది తప్పదని సంప్రదాయమైన యర్థములను వారికానసిచ్చిరిని లక్ష్యకా
ర్యులొనఁజిరి ॥ (శ్రీమన్నాథముని మొదలైన పూర్వాచార్యులు రామానుజా
నకు సంప్రదాయమైన యర్థము లానతిచ్చిరిని యానతిచ్చి యా రామానుజు
లయవతార వైభవములను మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు ॥)

సీ॥ శ్రీ పెరుంబూధూరం జిశ్వరయను మేవ మాసాదక తారను
మహిజులచి । దర్శనోద్ధారణ తత్పరుండై సారసంగ్రహ దీప భావ్యము
లంజేసి । వేదాంత తాత్పర్య వేదంబులకుఁ దద్విసితపురుషార్థకంబుఁ దెలుంగఁ
జెప్పి । సజ్జనబృందసంశయములెల్లను మాన్చి యంతరిభగ్యనిభాగ్యులొంది
యభిలలోకాశ్మనంజీవనార్థముగను । నీశభక్తి ప్రపత్తుల నెఱుంగఁజెప్పి కాచి
రక్షించె శ్రీభావ్యకారుండనుచు । నానతిత్తురు మాలక్ష్మికార్యులెపుడు ॥ ౨౦ ॥

తా॥ శ్రీ పెరుంబూధూరను మేవ మాసమైన చైత్రమాసమునం దిరు
నాగ్రానక్షత్రమం దెందెరుమానారు తిరువవతారమాయెనని దర్శనోద్ధార
ణతత్పరుండై సారసంగ్రహ దీపముమొదలైన భావ్యములుచేసెనని వేదాం
త తాత్పర్యమైన రహస్యము లెఱుంగ నానతిచ్చెనని సజ్జనుల సంజేహములు
మాన్చి తనకుందానె కీర్తింబూదెనని అభిలాష్యులకును జీవనార్థముగ శ్రీయః
పతిభక్తి ప్రపత్తుల నెఱుంగ నానతిచ్చెనని యారీతిఁ గాచిరక్షించె శ్రీభావ్య
కారుండనుచు లక్ష్యకార్యులొనఁజిరి ॥ (ఎందెరుమానారు నవతార వైభవ
ముగానతిచ్చి నమ్మాళ్వారు లెందెరుమానారు వైభవము బయలుగానాచా
ర్యులకానతిచ్చినారని మీఁదనానతిచ్చుచున్నారు ॥)

సీ॥ ఈశ్వరసంబంధ మెఱింగించి యాశ్మల ముక్తులుగాఁ జేయ

ముసువుదలచి. శతవైరి యీలోకసంచారమరసి మాకిదిశక్యమా యని యీ యతీంద్రుఁడు. దవతరించిన మీఁద నాత్మల నీడేర్చువిధమెల్లఁగని తామెవరుజనుల. కాచార్యులని మంగళాశాసనముఁజేసి ముందుగానానాథ మునికే జెప్పి. వారుదమశిష్యులకుఁజెప్పి వారునట్లు. చెప్పుచునువచ్చి తమకును జీవనంబు. వీరిసంబంధమున నని వినుతఁ జేయు. యందురని చెప్పి లక్ష్మణ యోగివరుఁడు॥

౨౨

తా॥ నమ్మార్వాదులు శ్రియఃపతి యొక్క సుబంధ మాస్థలకు నెఱుఁగించి ముక్తులఁజేయ నీయకొనక యీ లోకసంచారము మనస్సునఁ జూచి తమకది శక్యముగాదని యింకమీఁద నెంచెరుమానారవతారమై యీ యాశ్శుభనీడేర్చునని యావిధమెల్ల నెఱిగిరని యా మహాత్ముఁడై జనుల కాచార్యుండని మంగళాశాసనముఁ జేసిరని యీ వివరము శ్రీమన్నాథము నులకానతిచ్చిరిని శ్రీఘన్నాథమునులు దమశిష్యులకానతీయఁగా వారుతమ శిష్యులకుఁ జెప్పి వారును దమకు నెంచెరుమానారు సుబంధమువలన శ్రియఃపతి సుబంధముగలిగని యెంచెరుమానారును స్తోత్రముఁ జేసిరని లక్ష్మణార్వాచిచ్చిరి॥ (ఎంచెరుమానారు వైభవము పూర్వులను సంధించి యానందముతో నుండిరని యానతిచ్చి యెంచెరుమానారు యొక్క శిరస్సంబంధుజను దిరువడిగళ సంబంధులును మోక్షమును బొందిరని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ సగరసుత స్వర్గసాధన గంగావ తరణ ప్రయత్నంబు తాముఁజేసి. యాసుమంతాదులు నడఁగ భగీరథుఁ డొనరించి నట్లుతా నుర్విలోన. నవతరించి యతీంద్రుఁ డాత్మల నీడేర్చు బాచి తద్దేశికుల్ చోద్యమంది. తమయత్నవిది విరుతలకట్టఁ జేసి రాముని మహానందంబు నందినపుడై తమకుఁ గ్రిందటమీదట దగిలియున్న. దేశికుల కెల్ల ముక్తియతీంద్రువలన. నమచుఁ జెప్పిన దప్పియి యథలజనుల. కతఁడె యాచార్యుండని లక్ష్మణార్వాచిచ్చిరి॥

౨౩

తా॥ సగరచక్రవర్తి కుమారులకుఁ బుణ్యలోకమైన స్వర్గలోకములుగలుగవలెనని వారిసంతతిలోనం కుమంతాదులు మొదలైనరాజులు గంగానది సాధించి తెత్తుమని యనేక ప్రయత్నములుచేసి సాధించలేకవృథాబొందిరియు అట్లు వారివంశముందు భగీరథుఁడు సాధించి యామునుషవీత మతొత్పన్న రాజులకు స్వర్గలోక మిచ్చినట్లయి నా పిమ్మట నీయాత్మల బ

లవతారమామరవి యానతిచ్చినట్లు మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ కలియుగంబున భూమి గమలాక్షు భక్తులీ ద్రవిడ దేశంబులోన
దామ్రపర్ణి । నాదిగాంగల యనేకాపగా తిరంబులందు సర్వజ్ఞులై యవ
తరితు । రవిముందుకుకయోగి యానతిచ్చినట్లు శరణస్థులువుట్టి సక
లవేద । వేదాంగతదుపాంగ వేద్యాధ్యములనెల్ల ద్రావిడోక్తి బ్రబంధముల
జేయు । కతనవిప్పుదు సర్వాధికారములను । దాతమాత్రంబు ననెసర్వఫ
లదములును । సయ్యనవి తెలియవలసిన యర్థములను । తెలుపునని చె
ప్పెలక్కు దేశికుండు॥

తా॥ కలియుగంబున శ్రియఃపతి భుక్తులు ద్రావిడదేశంబులోన దామ్ర
పర్ణి నదీతీరంబు మొదలుగాంగల యనేక పుణ్యనదీతీరములయందు సర్వజ్ఞు
లై యవతరింతురని శుకయోగి యానతిచ్చి నట్లు నమ్మాళ్వారు మొదలై
నయాళ్వారు లవతారమై రవియు వేదాంత తాత్పర్యములును ద్రా
విడ ప్రబంధములగాఁ జేసిరనియు వారి ప్రబంధముల కతన సర్వాధికారము
గాఁ దాతముఁచేసిన మాత్రముననే సర్వఫలముల నిచ్చుననియు తెలియవ
లసిన యర్థములను దివ్యప్రబంధములే తెలుపునని లక్ష్మణార్కు లానతిచ్చి
రి॥ (తెలియవలసిన పరమాగ్రములను నాదివ్యప్రబంధములు తెలుపునని యా
నతిచ్చిరి అప్రబంధము మధురకవులు మొదలయిన మహాత్ములు చదివిరని మీ
ద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ అప్రబంధము వలన నప్పుదు శరవైరి కరుణఁ జెప్పఁగ మధుర
కవులుచదువఁ । దత్తవర్తితములై ధరణిలోఁ గొన్నాళ్లు నిలిచి యంతట
దాతనియతిదప్పి । కడుమాసినను దీక్షుక కాలంబులకు నాథమునయందుఁ దిరు
వాయి ముట్టమొనంగ । వెలసిన పాటలు వేయింటిలోఁ బది యొకండుచె
ప్పఁగ వినుచుండెవిన్న । యంబుతోడుత శరవైరి నాశ్రయించి । కణ్ణినణి
శిరుత్తాంబునుకావ్యువువుదు । జపముగాఁజేసి తత్కృపసకలవాఙ్మ । యంబు
సాధించెనలక్ష్మణార్కులనిరి॥

తా॥ దివ్య ప్రబంధములు నమ్మాళ్వారానతియఁగా శ్రీ మధుర కవి
యార్ వారు చదివినయి నీవల విజయ శ్రీ వైష్ణవులు చదువఁగాఁగొ
న్నిదినములు నిలిచియొందెనయి నంతట జరిపెమవారు లేక యాప్రబం
ధములనేక కాలములు మాసెననియు ఆదివ్య ప్రబంధమైన తిరువాయి మొ
ట్టమొదటి పాటలొకండు చదువఁగా శ్రీమన్మాధమును లవధించుచు నత్యా

శ్రీర్యపడి పూర్వోక్తకృత్యత్వం బతని నడిగి తెలుసుకొని తిరునగరికి వేంచేసి తిరుప్పళియార్ వారు సన్నిధిని యోగబలముచేతను భక్తిచేతను కన్గినుచు శిరుత్తా బసెడి ప్రబంధము జపముఁ జేసి నమ్మార్ వారిని బ్రత్యక్షముఁ జేసకొనిరనియు వారికృపవల్లన నకలమైన ప్రబంధములను నాలాయిర ప్రబంధములను శ్రీమన్నాథమునులు సాధించిరిని లక్ష్యకార్యు లానతిచ్చిరి॥ (నశించిన ప్రబంధములు శ్రీమన్నాథమునులు నమ్మార్ వారి కృపచేతఁ దిరుగసాధించఁబడిరిని యానఁచి బోధాయనాది సమ్మతముగా దేవగానమునఁ ప్రబంధము లన్నియుఁ బాఠిరిని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ వేదాంత సూత్ర తవ్యున్ది కృత్యధాయ నాది వైదిక సమ్మతానవద్య । సిద్ధాంత నిశ్చలస్థితి హేతుజకృతన్యాయతత్వాదినిణయము చేత । బాహ్యకున్వప్తి దుర్భాషల నడగించి సన్మార్గవర్తుల శంకలుడిసి తిరువాయిమొగ్గితామె దేవగానంబుగాఁ బాడించి స్థీమలఁ బ్రబలఁ జేసి నాథమును లట్లు నిలువఁగా నాటనుండి । యవనిలోపల నుభయ వేదాంతములును । నిలిచెఁ గాకన్య తవ్వరు నిలువఁగలరె । దేవుడతఁడనె లక్ష్యుఁడేసికుండు॥ ౩

తా॥ వేదాంత సూత్రముయొక్క నడత బోధాయనాది సూత్రము వైదికసమ్మతముగా నిశ్చయించి సిద్ధాంతము నిలిపిరనియు అందుకు హేతువు తాము చేసిన న్యాయతత్వాలైన తత్వ నిణయములచేత వేదబాహ్యములైన కున్వప్తుల దుర్భాషలైన కృతుల నడచిరనియు సన్మార్గవర్తులయొక్క శంక లుడిపించిరనియు తిరువాయిమొగ్గితామె దేవగానంబుగాఁ బాడించి స్థీమలఁ బ్రబలఁజేసిరనియు శ్రీమన్నాథమును లిటువలె నిలువఁగా నాటనుండియు భూమిలో నుభయ వేదాంతములును నిలిచిన నీయు అన్యలైన వారెవ్వరును నిలువలేదు గనుక దేవుండతఁడని లక్ష్యకార్యు లానతిచ్చిరి॥ (శ్రీమన్నాథమునులు దివ్య ప్రబంధములుమాసిపోయినవియుద్ధరించిరిని యానఁచి తమ మనుములైన శ్రీయాళ వందారులకుఁ బ్రసాదించుచుని తమ శిష్యులకు మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ ఆనాథముని పాత్ర లాశవందారును శ్రీ గామమిస్త్రిలు చేపున జరిగె । పాంచరాత్రాగమ ప్రామాణ్యగీతాథా సంగ్రహ ప్రశ్నశసరిస్తవములఁ । జీవేశ్వరజ్ఞాన సిద్ధి త్రయంబును బురుష నిణయశాస్త్ర ప్రార్థకన్ముగ । నెఱుంగి గ్రంథంబు లెల్లవారి కెఱుంగఁ జేసె సిద్ధాంత సంస్థియెనర్చి॥

యంతఃసుతపతిః బాచి సిద్ధాంతకర్త । యితంజ్ఞః కావలెనని హన్షమిను
మడింప । భక్తి నలవరద రాజ బ్రపత్తి జేసి । కోరిననిచేప్పె లక్ష్మణ గురు
వరుండు॥ ౪

తా॥ శ్రీమన్నాథ మునులు తమమనుములైన శ్రీ యాళవందాగులకు
శ్రీరామ మిశ్రులైన మణికాల్ నందికి నీ ద్రావిడ వేదమును నందలి తా
త్పర్యమును నానతియుచుని యనుజ్ఞపిచ్చి నందు వలన వేదాంత తాత్పర్యము
లానతిచ్చిరనియు శ్రీయాళవందారు లీ తిరునా దామకోరినా కోరిక పెరు
మాళ్లమరికఁ జేసిరని యానతిచ్చిన నవధరించి పాంబరాత్రమును నాగప
ప్రామాణ్యమును భగవద్గీతాథా సంగ్రహమును శ్రీనస్తవమును జీవేశ్వర
జ్ఞానమును సిద్ధిత్రయమును మహాపురుష విజ్ఞానమును నిది మొదలుగా నెం
మి ప్రబంధములు తాము చేసిరనియు నీ శ్రీవైష్ణవ సిదాంతంబు నిలిపిరనియు
లంతట నెంచెరుమానారును బాచి సిద్ధాంతమున కితంజ్ఞ కతాఁగని సంతోష
మినుమడింప వరదరాజ పెరుమాళ్లకుఁ బ్రపత్తి చేసిరనియు నీ మహాత్ముని
శీఘ్రమే దర్శనమునకు రప్పించుమని విన్నపముఁ జేసిరని లక్ష్మణాద్యు లాన
తిచ్చిరి॥ (శ్రీయాళవందారు లీలాగు తాము కోరినకోరిక పెరుమాళ్లమరి
కఁ జేసిరని యానతిచ్చి యెంచెరుమానారు లీ దర్శనమునకు వేంచేసిరని మీద
నానతిచ్చుచున్నారు॥)

నీ॥ రామానుజులు మంత్రరత్న వేదాంతోక్త నానాథములు పె
రియ నందివలనఁ । దిరుమంత్రమును జరమ దీపితార్థంబులు నల తిరుకోర్
ట్యూరి నందివలనఁ । దిరువాయిమొగ్గికిని దిరుమాలెయండాను నడిగ నగ
ము మూలమరయరనెడి । రంగాధిపువలన గామాయితార్థంబు నముద్రై
తిరుమల నందివలనఁ । చెలిసి దర్శన కర్తలై తిరువరంగ । మంగుఁ దాముండి శ్రీ
భాష్యమానతిచ్చి నాదులనుగల్గి భూమెల్ల వైష్ణవులుగఁ । జేసిరని చేప్పె
లక్ష్మణ చేశకుండు॥ ౫

తా॥ రామానుజులు పెరియ సంచిగారి వలన సకల వేదాస్త్రసార భూ
తంబగు ద్వయము నందలి సమస్తాథముల నభ్యసించిరనియు దిరుమంత్ర
మును జరమజ్ఞోకమును నందలి యర్థములను ననస్తానములను దిరుకోర్ట్యూ
రి నందిగారి వలన నేర్చిరనియు తిరువాయిమొగ్గిమొదలైన నాలాయిర
ప్రబంధములును దిరువరంగ పెరుమాళ్లగయరు సన్నిధిని జదివిరనియు నంద
గ్రాన్థాభ్యాసములు తిరుమాలెయండాను సన్నిధిని విన నవధరించిరనియు

శ్రీమద్రామానుజము యొక్క పరమార్థవిగ్ధయములు తిరుమల నంబిగారివలన నుపదేశింపఁ బడెననియు నీ విధమున సమస్త రహస్యములును నెఱుంగ నవధరించి శ్రీరంగమందుఁ దామువేంచేసి యుండి శ్రీభాష్య మానతిచ్చిరనియు సమస్తమైన వాధులను గల్పి భూమియందంతట వైష్ణవులుగఁ జేసిరిని లక్ష్మణార్జు లానతిచ్చిరి॥ (ఈ పంచాచార్యులవలన నీ రహస్యములు విన నవధరించి యెంచెనుమానారు నంచెనుమాల్ల కోవెలలో వేంచేసి యుండిరని యానతిచ్చి వేదాంతసంగ్రహ గ్రంథములఁ జేసిరనియు నవియెట్టివన వేదాంత సంగ్రహమును వేదాంత సారమును వేదాంత దీపమును గీతాభాష్యమును శ్రీభాష్యమును జేసిరని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ వేదాంత సంగ్రహ వేదాంతదీపముల్ సారభాష్యమ్ములు సరవింజేసి । వైవిధ్యకోక్తసాధనభక్తి వేషంబుఁ బాపిగద్యత్రయసూక్తివలన । సర్వాధికారేశ శరణాగతియుఁబూపి హరిగీతలకుభాష్య మువరఁజేసి । వసుమతిలో నుడయవరు నిశ్యమనదేవతారాధనక్రమమానతిచ్చి । దయనువేదకుదృష్టి ప్రతారణంబు । వలనిభయమునుమాన్చి భూవలయమందు శారదాసత్యుతుండయ్యె సరియుఁగలరె । నాయుత్తండ్రుంకని లక్ష్మణార్జులనిరి॥ ౬

తా॥ వేదార్థమునకు సమానములైన వేదాంతసంగ్రహము వేదాంతసారము వేదాంతదీపము గీతాభాష్యము శ్రీభాష్యము ఇవి యానతిచ్చిరనియు బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్యజాతులు మూఁటికిని గర్హజ్ఞాంభ క్తులుగలవన వాటి స్వరూపముల నానతిచ్చిరనియు సర్వాధికారము శరణాగతరత్నముని గద్యత్రయమానతిచ్చి రనియు భగవద్గీతలకు శ్రీభాష్యముఁ జేసిరనియు నుడయవరనెకి తిరువామము నిత్యమును గలిగి తిరువారాధన క్రమము మొదలైన గ్రంథము లాఱుఁజేసిరనియు వేదబాహ్యుల గలిచివారి వలని భయము లేకుండఁ జేసిరనియు శారదజేత స్తోత్రమంత్రముఁ జేయఁబడినవారిని యెట్టి మహాత్ములకి సుగలగాయని లక్ష్మణార్జు లానతిచ్చిరి॥ (ఎంచెనుమానారు మహిమలును వారుచేసిన గ్రంథములును నానతిచ్చి కూరత్తాల్ వారి వైభవముమీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ వైకుంఠసుందర వరదరాజస్తవ మతిమానుషశ్రీస్తవదులభ్రదు । కూరనాథులు సేయఁ గురుఘప్పిరావాలు వేలుచేసెకలారి వేదటిక విధముల ప్రసన్నుసా విత్రినూత్తు దారి యాశ్వురు కృపఁ జేయ నమఃకునాథు । మితముగాజ్ఞాన ప్రమీయసారంబుల నరుళాళమునిచేసె న్నమ్మమఱియ । ధీమ

వ్యక్తిచ్చిస్యతి శత్రవస్త్యతితేచియ । నభిలషనులకుఁ గాను రహస్యముగను ।
 నెన్ని యెందలు సేసిరో యెఱుంగ వశమే । కొన్ని యివి చేప్పి లక్ష్యం
 గురువరుండు॥ 2

తా॥ వైకుంఠ సుందరమును వరదరాజ స్తవమును అతిమానష స్తవము
 ను శ్రీస్తవమును నివిమొదలైన గ్రంథములు కూర త్రాళ్ వారు లానతిచ్చిరినియు
 తిరుకురుత్తప్పిరాజ పిల్లరాజ తిరువాయ్మొళి నాటువేలు వ్యాఖ్యాన
 ముఁ జేసిరినియు ప్రపన్న గాయత్రియైన సూక్ష్మదాది కూర త్రాళ్ వారుల పురు
 షాకారముగాఁ దిరువరంగ జ్ఞముధునారు లానతిచ్చిరినియు జ్ఞానసారప్రమే
 యసారము లరుభాళ్ పెరుమా శెంచెరుమానారు లానతిచ్చిరినియు నెంచె
 రుమానారుశిష్యులు శ్రీయశవతియొక్క భక్తిప్రపత్తిస్వరూపము తెలియునటు
 ల సర్వజ్ఞులగును రహస్యములుగా నెన్ని యెందలు చేసిరో యెఱుంగవశమే
 కొన్నియారహస్యము లానతిచ్చిరిని లక్ష్యపార్వ్యలానతిచ్చిరి॥ (ఎంచెరుమా
 నారు శిష్యుల మహిమలును వారివారిశిష్యుల మహిమలును నానతిచ్చి పె
 రియభట్టు వైభవముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ కూరేశనుతుండాత్మగుణ నిధియగుభట్ట రెండారుదయను స్వాం
 బుండెనిసి । తారంగరాజసం స్తవము శ్రీగుణరత్న నవ్యకోశ సహస్రనామ
 భాష్య । నుష్టసుశ్లోకాదు లానతిచ్చియు మాయదామే మాదవుని వాదము
 నగలవ । వెనక నంజీయరు వేదాంతయునునైన నా మాధవుడై వారినా
 శ్రయించి । యపుడై వారందు నుభయ వేదాంతములను । ఇవి వి తిరువా
 య్మొళికథాసరిజమిగుల । విరివిగాకుండఁ దొమ్మిదివేలుచేసి । యునిచే
 ననిచెప్పి లక్ష్యయోగివరుండు॥ ౩

తా॥ కూరత్రాళ్వారి కుమారులు పెరియభట్టరు ఎంభారు నొద్దఁ జ
 దివి నకలవేదాంత ప్రమాణుండై సర్వము నెఱుంగ నవధరించినియు ఆమ
 నాత్ముండు శ్రీరంగ రాజస్తవమును శ్రీగుణరత్న కోశమును సహస్రనామ
 ములకు భాష్యమును నష్టశ్లోకములు మొదలైన రహస్యము లానతిచ్చిరినియు
 మాయయనెను మాధవుని వాదమున గల్గిన నతండై నంజీయరాయె నని
 యు అప్పుడు వారికి నుభయ వేదాంతములు వినిపించిరినియు తిరువాయ్
 మొళికి దొమ్మిదివేలకు విరివిగాకుండగా వ్యాఖ్యానముఁ జేసి నంజీయ
 రునిచిరిని లక్ష్యపార్వ్యలానతిచ్చిరి॥ (వేదాంతయైన నంజీయరు తిరువాయ్
 మొళికి దొమ్మిదివేల వ్యాఖ్యానముఁ జేసిరిని యానతిచ్చి నంజీయరు గ

పంచేసిరని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ సంజీయరును వెనుక నంబిల్ల కృత జేసి యుభయ వేదాంతార్థయై
క్షేమము ॥ సతమనాలయిరమను ప్రబంధముల యందలి యర్థము లా
తియె ॥ జదివిరా పెరియవాచ్చాంబిల్లయు వడకు-త్తిరువీధి పిల్లయుఁ దె
వితోడ ॥ వినిపడకు-త్తిరువీధి పిల్లయుఁ వ్రాసె నల్లడిదు ముప్పదియా
వేల ॥ కీడుదెచ్చుని నంబిల్లయాయణ్ణి మాధ ॥ వ్రసకుఁ దానప్పడిచ్చిననా
కరికొకరు ॥ ప్రితిజెప్పిరి నాలూరిపిల్లఁ దాడ ॥ ననుచులత్తుణ మునిప
రుం దానతిచ్చు॥

తా॥ సంజీయరా వెనుక నంబిల్ల గారిని దమ శిష్యులనుగాఁ జేసికొ
యుభయ వేదాంతార్థముల నానతిచ్చి సమర్థులఁ జేసిరనియు నాలూరి
ప్రబంధములు వారుచదివి వ్యాఖ్యానముఁజేసి యర్థమలాసలేయఁగాఁ దె
యవాచ్చాం బిల్లయును వడకు-త్తిరువీధి పిల్లయునుఁ దెవితోడ జదివె
యువడకు-త్తిరువీధి పిల్లయు నాలూరిర ప్రబంధమునకు నీడు ముప్పదియా
యవేలుజేసి వ్రాసిరనియు నంబిల్ల గారాయాదు దెచ్చుని యాయణ్ణిమా
ధవునికిచ్చి రనియు నీతరున నొకరికొకరు విశ్వాసముతోడ నాలూరిపిల్ల దా
కనానతిచ్చిరని లక్ష్మణార్జున లానతిచ్చిరి॥ (సంజీయరు నంబిల్ల గారిని గృహ
జేసి సకలరహస్యము లానతిచ్చిన నంబిల్ల గారు తరువాయి ముప్పమొద
లైన నాలూరిర ప్రబంధములకు నీడుముప్పదియా యవేలుజేసి వ్రాసెనా
చ్చి ప్రసాదించిరని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ ఆచార్యుతిరునామ మచిచాతినంబిల్ల యాయణ్ణి మాధవున కీడు
యె ॥ భక్తితత్పరుఁడు పద్మనాథుఁడు చదివి ప్రియముతో నాలూరిపిల్ల
యె ॥ గోలవరాహాఖ్య ఘుష్టుడా నాలూరిపిల్లయుఁ దనకతిక్రియ సుతు
కె ॥ నవనిలోడ వేసుండనియు వాచ్చాంబిల్లయును బరంగినయతనికీయ
నామహాత్ముని యెద్దనెయ్యిపిల్ల ॥ కీర్త్యురువల యాల్వారు ప్రితి
దువం ॥ తెరియజీయరు తిరువలపిల్లఁ జెప్పె ॥ జదివెనచెప్పె లత్తు
ణాచార్యవరుఁడు॥

తా॥ నంబిల్ల గారు తమయాచార్యు తిరునామమి యాయణ్ణి మాధవునికి
తెట్టి యాయాదు ప్రసాదించిరనియు వారును దమకుమారులైన పద్మనా
థులను జదివించిరనియు వారు నాలూరిపిల్లకుఁ బ్రసాదించిరనియు వారును
గోలవరాహాఖ్యులకుఁ బ్రసాదించిరనియు వారును దమకుమారులైన

వేకులకుఁ బ్రసాదించిరనియు వారును తెలియవాచ్చుని విశ్వగారికిఁ బ్రసాదించిరనియు నామహాత్ముని యొద్ద ఆయిపిళ్ళ పిళ్ళతిరువల యాశ్వా రులాయాచ చదివిరనియు । తిరువల యాశ్వారు పెరియజీయరుకు నానతిచ్చిరనియు పెరియజీయరు చదివి సకలమైన యాచార్యులకుఁ బ్రసాదించి రని లక్ష్మణాచార్యులనతిచ్చి॥ (ఈయీదు సంవిళ్ళగారినుండి పరంపరగాఁ తెలియజేయరు పర్యంతమును వచ్చి దిక్కుల విస్తరించిరని యానతిచ్చి నడు విల్ తిరువీధిభట్టరు వైభవముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ కూరేశ వంశుడై కొన్నా శృణూయతోఁ జూచి సంవిళ్ళుండ సూయమాని । వెరచి నడువిల్ తిరువీధిభట్టరువచ్చి యార్తుడై సంవిళ్ళ వా శ్రయించి । తిరువాయముడి కథఁదీసికగా మహాభారత సంఖ్య ప్రబంధ మొకటి । వ్రాసితానంవిళ్ళవద్దఁబెట్టికఁ జూచిపిళ్ళయుఁ జెదలకఁ బెట్టి విడు వ । వెనుకతత్సమ్మశివదత్త వివరణంబు॥ప్రీతినష్టాక్షరాధఁదీసికయువ్రాసి । తద నువర్తనముడై తత్పరతను । నుండెననిచెప్పె లక్ష్మణయోగివరుడ॥ ౧౧

తా॥ కూరత్తాశ్వాని తిరువంశమందు నడువిల్ తిరువీధి బట్టరు సం విళ్ళగారి యిదు నసూయకొన్నాళ్ళ కలిగినవెనుక యాయసూయ పోయె ననియు నావెనుక నడువిల్ తిరువీధిభట్టరు సంవిళ్ళ గారిని నాశ్రయించిరని యు ఆయాచార్యసన్నిధిని తిరువాయముడికి నథఁమానతీయగా విని గ్రహించిరనియు అదిమహాభారత సంఖ్యగాఁ బుస్తకమున వ్రాసిరినియు సం విళ్ళగారి సన్నిధిని నా పుస్తకముంచిన నది కటాక్షించి యిది యుండవచ్చు నా యని యా పుస్తకము చెవలకుఁబెట్టిరనియు ఆ వెనుక యాచార్య సమ్మతి ని దత్తువరణమును దిరుమంత్రమునకు నర్థముఁ జేసిరినియు సంవిళ్ళ గారిని నెడవాయునుండి రని లక్ష్మణాచార్యులనతిచ్చి॥ (నడువిల్ తిరువీధి భట్టరు వై భవ మానతిచ్చి పెరియ వాచ్చాం విళ్ళగారి వైభవము మీద నానతిచ్చుచు న్నారు॥

సీ॥ పెరియ వాచ్చాం విళ్ళ విళ్ళగా రాజైన యరుళుచ్చయల్ కథను రనివ్రాసి । స్తోత్రకద్య త్రయశ్లోక చక్షుషయ శ్లోకద్యయాన్య సుశ్లోకముల కుం । దత్తార్థముభయ ప్రదానాదులకుఁ జెప్పి మఱియును మాణిక్యమాలె తత్వ వివరణ తత్వపితేక పరండరహస్యాది కృతులును నానతిచ్చి । బోధు క్కాపుపరస్పర బోధకాల । యాపనార్థాచ భవముల కాస్పదంబు । శేసిర యిం చె సాత్వికజీవకోటి । ననుచు లక్ష్మణమునివరం దానతిచ్చు॥ ౧౨

తా॥ సంబిల్లగారి యనుజ్ఞవలనఁ జెరియ వాచ్చాంబిల్లగారు నిరువాయి మొట్టిమొదలైన ప్రబంధములకు నిరువదియాలు నిరువదియాలు వేలు వ్రాసి యుంచినదియు శ్రీయాళవందారు స్తోత్రమునకు నర్థమును గద్య త్రయమున కుం జతుశ్లోకములకు నర్థమానతిచ్చినదియు మఱియు శ్లోకద్వయమునకును తని శ్లోకమునకును బూర్వు లానతిచ్చిన శ్లోకములకును దత్వాస్తమైన యాభయ ప్రదానములకును నివిమొదలైన వాని కర్థముల వ్రాసిరినియు మాణిక్య మాలె తత్వవివరణము తత్వవివేకము పరండరహస్యములు మొదలైన రహస్యములఁ జేసిరినియు ముముక్షువులు తమకుం దా మానతిచ్చుచు నవుం గాము లేత్పాటు గను నందుకుం గాలక్షేపమున కాస్తదమైన రహస్యాదులఁ జేసిరినియు సాత్విక కోట్ల సీలాగున రక్షింతురని లక్ష్మణార్యలానతిచ్చి॥ (పెరియవాచ్చాంబిల్లగారి వైభవమానతిచ్చి శిల్ల లోకాచార్యుల వైభవము మీద నానతిచ్చుచున్నారు.)

సీ॥ ఖనులైన పిల్లలోకాచార్యులు వడకుఁ తిరువీధి పిల్లతాల్ దెలుఁదెలిసి । యాని దత్వరహస్య త్రయార్థ ప్రకాశక యాద్యచ్చికాది శిల్లు । వచన భూషణ తనివ్యాభాగములు తత్వశేఖరంబు ప్రమేయ శేఖరంబు । ప్రథితార్చరాది ప్రసన్న పరిత్రాణ మాదిగానెన్నెన యానతిచ్చి । స్వస్వరూపానుగుణసాస్య సాధనముల । దెలిపి జనులెల్ల బ్రకటె లెరువుఁజూపి । యతిశయించిన కృపచేత నాత్మనాథు । నాజ్ఞచేతను నని లక్ష్మణార్యులనిరి॥ ౧౩

తా॥ వడకుఁ తిరువీధిపిల్లగారు పిల్లలోకాచార్యులకు దర్శన వైభవమానతియుగా లెస్సఁ జెలిసిరినియు తత్వత్రయమును రహస్యత్రయమును యాద్యచ్చికాదిపములను శ్రీవచన భూషణమును దత్వ శేఖరమును బ్రమేయ శేఖరమును నర్చరాది రహస్యమును బ్రసన్న పరిత్రాణమును నివిమొదలుగాఁగల రహస్యము లానతిచ్చినదియు తనస్వరూపమునకు నను రూపమైన సాధ్యసాధనమును విష్ణేశుక కృపచేత సర్వజనులకు బ్రతుకవలెనని తెలియునట్లు నాత్మలకు నాథుండైన శ్రీయతిపతి యనుజ్ఞచేతను తెరువుఁ జూపిరిని లక్ష్మణార్యులానతిచ్చి॥ (పిల్లలోకాచార్యుల వైభవమానతిచ్చి పెరియ జీయలైన మణివారి మహామునుల వైభవముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ పిల్ల లోకాచార్యు పెంపునఁ గూరకులొన్తమ దాసార్యు లానరఁ జెప్పఁ । దిరుమలయూర్వారు దేశికుండై వరివరయోగికిని దమ వైభవంబు । నానతిచ్చినయూర్తి యతిరాజవింశతి రత్నంబు నుపదేశరత్నమాల । తిరుమల

యిమొద్దికర్త దీపికంచాదియు వచన భూషణ సహ్యకృతులును । జేసి నరులెల్ల నను బెరియ జీయకనఁగ । నఖిలలోక ప్రసిద్ధుడై యాయతంద్రుఁడ । దేతఁడు కాంచోబువనగుణ వితతచేత । నొప్పెననిచెప్పె లక్ష్మణయోగివరుఁడు॥ ౧౪

తా॥ ఈ రహస్యములు పిల్లలోకాచార్యులు పెంచుకొన్న కుమారులు కూరకులోత్తమ చాసార్యుల కానతిచ్చిరనియు కూరకులోత్తమ దాసుల వలనఁ దిరుచుల యాశ్వురు సకల రహస్యము లభిరందిరనియు పెరియ జీయరుకు రహస్యానులాసతిచ్చి దర్శన వైభవ మానతిచ్చిరనియు అప్పుడు పెరియ జీయరు ఆత్మీయు యతిరాజ వింశతియు - నుపదేశ రత్నమాలయును - తిరువాయిముసికి సులభాశ్శముఁ నందాదిదీపికనుజేసిరనియు శ్రీవచనభూషణమునకు వ్యాఖ్యానముఁ జేసిరనియు నరులెల్లఁ దమ్ముఁ బెరియజీయరని యఖిల దేశములముందును బ్రసిద్ధిఁ బొంది యాయెందెరుమానారే వీరు తప్పదనునటులు సకలగుణములు గలిగి యొప్పియుండిరని లక్ష్మణాంగ్యులాసతిచ్చిరి॥ (పెరియజీయరు వైభవ మానతిచ్చి పిల్లలోకాచార్యుల తమ్ముఁడు అబ్రహిమణవాళిదైవారను మహాత్ముని వైభవముమీద నానతిచ్చుచున్నారు)

సీ॥ ఘనమిదిపిల్లలోకాచార్యునను జన్ముఁ డఖిల విద్యావాలి యాటఁజేసిరి । తాకణ్ణినుగ్ చిరుత్తాబుఁ దిరుప్పావునను వీని వ్యాఖ్యాన మానతిచ్చి । చతురతో ననుభవించుచు రహస్యంబు నాచార్య హృదయంబు నాదిగాను । గొప్పసృబంధముల్ గూర్చి ముముక్షువులైన వారవి చూచి హర్షమంద । నభిజనామల తారతమ్యములఁజూపి । కర్మకైంకర్య విషయ తత్రామవిష్ట । వేషవిష్కంప వేషముల్ విశద పఱచి । తెలిపె ననిచెప్పె లక్ష్మణానెఱకుండు॥

౧౫

తా॥ అబ్రహిమణవాళి పెరుమాళ్ నడి మహాత్ముం డఖిల విద్యలును సంక్రిగారివలన నెఱిగి రనియు తాముకణ్ణినుగ్ చిరుత్తాబుఁ బనియెడి ప్రబంధమునకును దిరుప్పావునకును వ్యాఖ్యాన మానతిచ్చి రనియు నరు ఖుచ్చయుల్ రహస్యమును నాచార్య హృదయమును నివి మొదలైన రహస్యములు ముముక్షువులైన వారు చూచి సంతోష పడునటులఁ జేసిరనియు నభిజన విద్యాచ్చత్రమలకుఁ దారతమ్యములఁ బూపిరనియు కర్మము కైంకర్య విషయ మానెననియు నుత్కంఠ నికంఠ వేషములకు నేత్నామ గా విశదపఱచిరని లక్ష్మణార్చ్యులాసతిచ్చిరి॥ (అఘియ మణవాళి పిల్లగారి వైభవ మానతిచ్చి పిల్లలోక ప్రవపాద పేకులైన దైవారాచార్యుల గారులను కుమారునికి

బెరియ వాచ్ఛాంబిల్ల గారి తిరునామముంచి యా మహాత్ముని వైభవము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ పరమదయా భయద్రవ రాజ పుత్రుని బెరియ వాచ్ఛాంబిల్ల పేరు వెట్టి । యాయనకిచ్చిన సతండు తత్పరుడై వైనారు కొన్ని యున్నతినిజేసె । జ్ఞానార్థవము తత్వసంగ్రహంబును ముక్తభోగావళియు ననభూని వెలయు । వరవరమునియన వాదికేసరియన వైనారు శిష్యులై నరులు పొగడఁగదత్వ దీపంబునరయ నధ్యాత్మ చింత । తత్వదీప ప్రకాశము తత్వదీప । సంగ్రహంబును మొదలుగా సంఖ్యమైన । లానతిచ్చిరి మా లక్ష్మణార్కులనిది॥ ౧౬

తా॥ అభయ ద్రవ పాదులైన వైనారాచ్ఛాంబిల్ల గారి కుమారునికిఁ బెరియ వాచ్ఛాంబిల్ల గారి తిరునామమిడి సకల రహస్యము లానతిచ్చిరనియు వారి కుమారులు కొన్నిరహస్యములఁ జేసిరనియు నవి యేవియన జ్ఞానార్థవమును దత్వసంగ్రహమును ముక్తభోగావళియు నివి భూమిని వెలయునటులఁ బెరియజీయరును వాదికేసరియును వీరిద్దరును వైనారు సన్నిధిని జదివినయు వీరిద్దరిలో వాదికేసరి వైనారుకు శిష్యులైన నరులు పొగడఁగాఁగదత్వ దీపమును నధ్యాత్మ చింతయును దత్వ దీప ప్రకాశమును నివి మొదలుగాఁగలయ సంఖ్యమైన రహస్యములను నానతిచ్చిరి లక్ష్మణార్కు లానతిచ్చిరి ॥ (వైనారాచ్ఛార్కుల శిష్యుడైన వాదికేసరి వైభవమానతిచ్చి తిరువాయిమొట్టి పిల్ల గారి ప్రభావంబు మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ మునుపుగాఁ దిరువాయిమొట్టికి నాచార్యుడై పిల్లయు నాఁ డీడు ప్రేయమురోడఁ । జరివి నాలూరి యాచ్ఛాంబిల్ల గా గానతీయఁగా సర్వంబు తెలిసి పెనుక । దృఢచిత్తుడై విరోధి పరిహారంబును గురు పరంపర మహిమగురుతుగాను । నానతిచ్చెను నిలిచి యాదవగిరిమీద సుర తరువనఁ గృష్ణ సూనుఁడట్ల । ఘనుల వార్తలు మాలిక గానొనర్చి । హృద్యముగఁ జేసి మజనుల కాద్యసరణి । గానుపించఁగఁ జేసెను గరుణతోడ । ననుచు లక్ష్మణముని వరుం డానతిచ్చు॥ ౧౭

తా॥ తిరువాయి మొట్టికి నాచార్యులైన తిరువాయి మొట్టి పిల్ల గారు తాము నాలూరాచ్ఛాంబిల్ల గారి సన్నిధిని జదివి సర్వమును నెఱిగిరనియు దృఢచిత్తుడై విరోధి పరిహారమును గురుపరంపర గౌరవమును పూర్వాచార్యుల వార్తలు శ్రీవార్త మాలికగా నివి యానతిచ్చిరనియు బెరియ పిల్ల రామ సన్నిధిని యాదవాచల మందుఁ గల్పవృక్షమున్నటుల తిరువాయి

మొట్టి పిల్లగారు వేంచేసి యుండి సుజనులైన వారికి నత్యంత కృపచేత నా ద్యంతములు తెలియు నటుల తోవఁ జూపెనని లక్ష్మణార్యులనతిచ్చిరి॥ (తిరువాయ్మొట్టి పిల్లగారి వైభవ మానతిచ్చి పట్టరపిరాజీయరి వైభవ మునుండ నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ భాష్యకారాంఘీ సద్భక్తుడై తగు తిరుప్పలి గుడిజీయరు బోధవ లన । నాఁడుపిఁ బఠింపుయనయినారు గురుపరంపర వైభవము దానె బయలుపఱచి । వరయోగిక్యపను బట్టరుపిరాజీయరు నంత్య మోపాయ నిష్ఠా నతిచ్చి । దయచేయుఁగాఁగదా తత్వ హితార్థమున్ కని భాగ్యవంతులీ కలియుగమున । బ్రహ్మరుద్రాద్య శక్య తద్భగవదంఘీ । కమలసాధన సాక్షైకగమ్య విమల । శాశ్వతానంద మయఁడ స్యాములగుదు । రనుచు లక్ష్మణమునివరుం దానతిచ్చు॥

౧౨

తా॥ పిఁ బఠింపుయ్య మణివారి జీయరు గురుపరంపర వైభవము తామె బయలు పఱచినయియ పెరియజీయరు కృపనుబట్టరు పిరాజీయరు అంత్య మోపాయనిష్ఠ నానతిచ్చినయియ తత్వహితమైన యాయర్థములఁ గనుఁగొని యీ కలియుగమున భాగవతులు కడతేరవలెనని యానతిచ్చినయియ బ్రహ్మరుద్రాదులకును గనఁగూడని శ్రియఃపతి విగ్రహమును నతని తిరువడి ఘళును నీ మహాత్ములు కందురనియు సాధ్య సాధనంబులఁ బొందఁ బడిరనియు నిమలమై నిత్యమై యానందమైన పరమపద మేలుదురని లక్ష్మణార్యుల నతిచ్చిరి॥ (పట్టరుపిరాజీయరు వైభవమానతిచ్చి శ్రీభాష్యముపరంపరముగా వచ్చిన విధమునుండ నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ వేదాంత సూత్ర తద్వృత్తులు శోధించి తత్త్వార్థమున్నట్టై తాము తెలిసి । శ్రీభాష్యకారులు చెప్పఁ గరుఁగుప్పిరా నతని వలనను నెఁగఁతాళు వారు । అందునదాదూరి యమ్మగును లభించె నందుఁ జదివెకదాంచి యప్పుతార్థ్య । ప్రియతోఁ దూఘూరిపిల్లయు వారందుఁ జదివె నైనారను స్వతనయునికి । భక్తితోఁ జెప్పవారు శ్రీభాష్యమట్ల । తెఱపి రీరీఁ బ్రతివాది భీభయంక । రాదులకు వారు చెప్పంగ నవనిలోన । నుండె ననిచెప్పె లక్ష్మణయోగివరుండ॥

౧౩

తా॥ వేదాంత సూత్రమును తద్వృత్తులును శోధించి తత్త్వార్థమునున్నట్టై తాము తెలిసినయియ నెఁకరుమానారు అప్పుడు శ్రీభాష్య మానతిచ్చినయియ శ్రీభాష్యము కరుఁగుప్పిరా నారుకు నానతిచ్చినయియ వా

రుయేంగళాళు వారలకు నానతిచ్చిరనియు వారు నడదూరి యమ్మగారుకు
నానతిచ్చిరనియు వారు కిదాంచి యప్పశార్కుల కానతిచ్చిరనియు వారు
తూపూరికలగారి కానతిచ్చిరనియు వారు తమ కుమారులైన నైనారులకు
నానతిచ్చిరనియు నీరీతి బరంపరగా శ్రీభాష్యము వచ్చిననియు అనైనారు
ప్రతివాది భయంకరాదులైన వారికి నానతియుగా భూమిలోన నిప్పుడు నిలి
చెనని లక్ష్మణార్కులనతిచ్చిరి॥ (శ్రీభాష్యము వచ్చిన పరంపర యానతిచ్చి య
ద్దంకి సింగరాచార్యుల మహిమమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ అయిచే శిక్షితులైనయా తిరుచులనందిగారికి వీరునపులనియు । వర
వరమునిమనో వల్లభతత్కృపా స్పదసింగరాచార్య పాత్రులనియు । జ్ఞాన
భక్తిచిత్త సంతయాత్మశ్రిత బుధ వేంకటాచార్య పుత్రులనియు । నద్దంకి
నిత్య వాసాశ్రిత కల్పక సింగరాచార్యుల సేవ జేసి । తత్వ దర్శితభాష్య కృ
ద్దాసుండగుచు । బాటజేయ విశేష ప్రబంధములను । నాయత్తంద్రుని విషయ
మైయానతిచ్చి । లక్ష్మణార్కులు తామెక లక్షగలవ॥ ౨౦

తా॥ మణివాళిమహాముని అయినన్నిధిని జడునృకొనుచుండిన పెరియజీ
యరుకృపకు బాకులైన పెద్దసింగరాచార్యులకు ననుచులనియు జ్ఞానభ
క్తిగల వేంకటాచార్యుల కుమారులనియు నద్దంకియనియెడి దివ్యదేశమందు
నిత్యవాసమై తమయాత్మతులకుం గల్పవృక్ష మైయున్న చిన్న సింగరాచార్యు
లసేవ జేసిరనియు తత్వదర్శనము చేసిన శ్రీభాష్యకారుల దాసుండగుచు నెం
దెరుమానాగు జీయరు- ఎందెరుమానాగు విషయమైన ప్రబంధములలోనున్న
రహస్యములు తిరునామములుగా జేసి సంగీతములుగాపించినది యొక లక్ష
గలవని లక్ష్మణార్కుల నానతిచ్చిరి॥ (ఎందెరుమానాగు జీయరు వైభవమానతి
చ్చి యర్థపంచక తాత్పర్యము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ తనకన్ను మందా తలనులేడని యెఱుంగుట తన్నెఱుంగుట కవధి
గనుట । యాచార్యుడే దైవమని యెఱుంగుట సరునాకార మెఱుంగుట కవ
ధిగనుట । యతిసాధనము వైష్ణవాభిమానమె యనుటార్క హితంబున కవ
ధిగనుట । కడువాత్స క్రినాశ కమలహమ్మమతలేయని యెఱుంగుట విరో
ధ్యవధిగ గనుట । మొందువైష్ణవ సంతోష హేతువాద్య । మధికమనుటయె ఘ
మునకవధిగ గనుట । సత్యమిదయని యర్థపంచకము నెఱుంగుట । చెలసిజీప్సను
లక్ష్మణా దేశికుండు॥ ౨౧

తా॥ తనకన్ను గోడువయైనవాడు లేడని యెఱుంగుట యది తన్నుచా

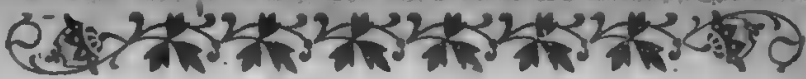
నెఱుంగుట కడగనుటయనియు ఆచార్యుడే దైవమని యెఱుంగుట శ్రీయః పరిస్వరూప మెఱుంగుటకు గడగనుటయనియు నీ యాత్మకు హితవైన ఫలము శ్రీవైష్ణవాభిమానమె యతిసాధన ఫలమని యెఱుంగుటకు గడగనుటయనియు ఈ యాత్మకు నాశము కలహమ్మమతలే విరోధములని యెఱుంగుటకు గడగనుట యనియు నందును శ్రీవైష్ణవసంతోష హేతువైన చాస్యాధికమనుటయే ఫలమునకు గడగనుట యనియు సత్యమిదియని యర్థపంచకము నెఱుగఁ దెలిపిరిని లక్ష్మణాచార్యులవతిచ్చిరి॥

సీ॥ గురువరంపరనుండు గుప్తార్థమని యిది శ్రీహరినుండి వచ్చిన విధమును । దన్మధ్యవర్తి ప్రధానదేశికులను దత్తప్రధావంబు తగ నెఱింగి । యుపకారకోత్తారకోన్నతదేశికునిందు లోపల నిశ్చయించి యతని । యాధాత్మ్యమునుగని యవతలివతఁవాకు తన్నిష్ఠులై యుండు తగునె యనుచు । నరసిమంత్ర పద త్రితయార్థములకు । విషయ మాతందెయని లోక విమృతముగఁ । జరమ పర్వాధికారుడై చతురుడగుచు । నుండు నెప్పుడు లక్ష్మణయోగివరుడు॥

౨౨

గద్య॥ ఇది ముముక్షుజనకల్పకంబును మహా ప్రబంధంబు నందు గురుపరంపరావతారక్రమంబును తత్తమక్త ప్రబంధవిశేషకీర్తనంబును జేయుచుఁ దొల్లిఁగుకయోగి భాగవతపురాణముఁ జెప్పుచుఁగలియుగంబునఁ దామ్రపర్ణి నదీతీరంబున ద్రావిడదేశంబులో నారాయణ పారాయణులు తిరువవతరించఁగలరని సూచించుటఁ జేసి కతారిప్రభృతులు తిరువవతరించి వేదవేదాంతగోపాంగార్థములెల్లఁ బ్రబంధములుగాఁజేసిన ప్రకారంబును నాళ్వారికృపను శ్రీమన్నాథమునులు సకలార్థంబులును లభించి యుభయవేదాంత స్థానంబుఁజేసిన ప్రకారంబును నాథముని పౌత్రుడైన యామునముని తప్పియళి మృతైన మణికాల్ నంబివలన సర్వజ్ఞుడై ప్రబంధాష్ట నిర్మాణంబుఁ జేసి సిద్ధాంత స్థాపనంబుఁజేసిన క్రమంబును నాఁ యామునమునిశిష్యులయైన పెరియ నంబిప్రభృతుల వలన సకలార్థంబులు నెఱింగి శ్రీరామానుజులు దర్శనస్థాపనార్థంబుగా శ్రీభాష్యాది శాస్త్రంబు లావతించిన ప్రకారంబును వెనుక కూరేశ్వరాదులు సకలజనోజ్జీవ నాథంబుగాఁ క్రమంబుననానఁచిన ప్రబంధవిశేష కీర్తనంబును లక్ష్మణాచార్య నిష్ఠాప్రకారంబును నర్థపంచకసార సంక్షిప్తహంబునన్నది తృతీయ ప్రకరణము॥

అన్యుతశతకోప యతిరాజ వర వరమునినిజ గురుభోజనమః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

చతుర్థ ప్రకరణము.

ఈపూర్వాచార్యుల రహస్యముల నానతిచ్చి గురుపరంపర ముత్యాలకం
తమాలికగా నావలీవలి వారినిగూర్చి మీదసానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ ముక్తాకృతిభ్యాత మోహన గురుప జ్ఞీ మధ్య స్థితా నర్మ గ్రహణవి
ధమున । సంయమిం ద్ర శ్రీవిశాల రత్నంబును దడుభయ పార్శ్వ సంస్థాన
ములను । బద్ధరాగ శ్రీల తాసిల్లు శతవైరి సౌమ్యజామాత్రాఖ్య సంయ
ములను । నాద్యంత సిద్ధవిజాచార్యులక్ష్యశ పూరితంబగు కొలి పూసల
గి । హరియప్తియొంటె హృద్యంబునగుచు । బుద్ధ్యకృజ్ఞనమానన భూష
ణంబు । నైనగురుప జ్ఞీ నెఱుంగని యధముండెట్లు । ముక్తాకృతాననె లక్ష్య
ణమునివరుండు॥

తా॥ గురుపరంపర యనెడు ముత్యాలకంతమాలికకు నెఱెరుమానారు
ననర్మగ్రహణ నాయక రత్నముగాను రెండు పార్శ్వములను శిరస్సంబం
ధమందు నమ్మాలేవారులును దిరువడెఘళ సంబంధమందుఁ జెరియజేయ
రును వీరిద్దరును బద్ధరాగపు మణులుగాను అదిని శ్రియఃపరియొ డుదనున
చాచార్యుండును సీ రెండు తెగలుకొలికి పూసలనెయునుది కలతమాలికగాఁ
బరమపుణ్యులు కూర్చినది మనస్సుకు భూషణమైన గురుప జ్ఞీయనీయు నిట్టి
గురుప జ్ఞీ నెఱుంగని యధముండెట్లువలె ముక్తాకృతగును ననఁగాఁ లేఁడు
గనుక యవశ్యమును దర్శనజ్ఞులెఱుంగవలెనని లక్ష్యపాఠ్యులొనఁచిరి॥ (గురు
పరంపర మనస్సుకు భూషణముగా నానతిచ్చి శ్రీవైష్ణవుల మహిమలు మీ
ద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ సావిచార్యుండర జామాతృభావ్యకృ చ్చటకోప లక్ష్యశ చరణ
యుగళ । సాధ్యసాధనభావ సరస పరస్పర క్రయవిక్రయార్థ సఘటిత
భాగవ । దనుభవకైంకర్య యాపితానాత కాలభీమానార్థ కావరహిః ।
బహువిధప్రభాతపరదోషనిజగుణవీతుణజాత్యంధవిగతదోష । నర్విభూతిద
యాపరశమదమాది । సకలగుణపూర్ణ నిశ్చలచారుహృదయ । త్రైలోక్య
మజన సహవాసులగుచు । నుండుడనిచెప్పె లక్ష్యణయోగివరుండు॥

తా॥ తనయాచార్యుండును బెరియజేయును నెఱెరుమానారును న

మృత్యువును శ్రియఃపతియు నీ మహాత్ముల జీవవడిభుజు సాధ్యమును సాధనమును దామె యని యెవ్వగుండుదు రనియు బరంపరలకుఁ దాము క్రయ విక్రయములకు యోగ్యులై యుండును రనియు శ్రియఃపతియొక్క యనుభవమునకుఁ యోగ్యమైన కైశ్కయమునకు వాడబడినవారై యర్థకావర సాములై యున్న దినములు కాలక్షేపముఁ జేసుకయుండురనియు పరులదోషములు బహువిధములు గాఁ విసంబడిన నదితాముచూచి మంచినడతయనియు తన నడత యధికమైయుండిన గొంపముయని నీ రెండును జూడక వట్టు గుడ్డిగాను గోపము పోగొట్టవలెననియు సకల భూతములకుండును బరమదయాళువును గలిగియుండుదు రనియు శనిదమాది గుణములు మొదలైన సకల గుణముల రిందుకొనియు జలనములేని మనస్సులుగల శ్రీవైష్ణవోత్తముల సహవాసము గలిగి యుండుడని లక్ష్మణార్చనలాపనవిధి॥ (శ్రీ వైష్ణవ లక్ష్మణగుండుల నానతిచ్చి గురుపరంపర యందుఁ గేవలము కావలసి యనుసంధించి వారయిరుగురసీమింద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ పంచ క్రియాన్విత పంచ భూతంబులఁ జేర్చిన కేవలము సృష్టిలేశ॥ జీవాత్మకోఁ బ్రవేశించి సర్వేశ్వరుం డప్పుడు నామరూపాధిభువఁ జేసి నట్టిప్పుడు శ్రీశపరాంకుశ యతిరాజ వరపరాహ్వయులగురులనన్వోన్వయింపి యైత్యోంబుండేసి తానాలోఁ బ్రవేశించి నాకుడైవ॥ మాన్యపర్యంతనామదా స్యామరూప॥ రూపములఁ జేసె భవములఁ బాపం దలంచి॥ సాధనంబును సాధ్యమొక్కది ఫలము॥ లన్నియును నీ రెయని లక్ష్మణార్చనవిధి॥ 3

తా॥ శ్రియఃపతి సృష్టింపచేళఁ బంచభూతములఁ గూర్చి యొకకేసాముఁజేసి యుండును జీవాత్మను బ్రవేశింపజేసి తా నంతర్యామియై యుండి యాత్మకుఁ చేసును రూపమును గలుగఁ జేసి నట్టిప్పుడు శ్రియఃపతిని నమ్మాళోవాసులును సంబెరుమానారును బెరియ జీయును సదాచార్యుడును నీయైరుగుని నొక్కటిగాఁ జేసి దాసునిలోఁ దామును బ్రవేశించి దాసునికైవడమై యాత్మ పృథితమును దాగ్యమునకు ననురూపమైన గుణములును నడతలును గలుగఁ జేసిరినియు మహా పాపములు పోగొట్టుదురనియు జలనములేని యొక్కటియైన యథామును నన్నియును వీరయని నిర్భయమైన సాధ్యమును సాధనమును మోక్షఫలములును నీ మహాత్ములేయని లక్ష్మణార్చనలాపనవిధి॥ (గురు పరంపరయం దయిదుగురిని నేకముగాఁ గూడనానతిచ్చి ప్రశస్తిముగా ననుభవ మగునట్లు మింద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ అవియెపో పంచ మహా పదార్థకాంబులు సరసులకవియె పంచామృతములు । భూతేంద్రియ ప్రాణభోగ్య పంచకములు పంచోపనిషదాఖ్యంబుగనవియె । పాలునుజేనెయు బంచదారయు నేయి నన్నుకొంబున నెంబడు నవియునవియె । యుచ్యుతేశతకోప యతిరాజ వరవరజగురులనువ స్తునిదయమెఱిగి । యనుభవింపంగ నేర్చిన యార్థ్యులగుల । కనుచు సర్వము సీరసమును విడచి । తారకాదులు వీరెకాదలంచియె వ్రుడు । నుండు మెదమున లక్ష్మణ యోగివరుడు॥ ౪

తా॥ ఆ యిదుగురును బంచ మహాపదార్థకాంబులను బడుననియు జ్ఞానాధికులైన పెద్దలకునవి పంచామృతములై యుండుననియు పంచమహాభూతములును సుభయేంద్రియములును బంచప్రాణములును భోగ్యపంచకములును బంచోపనిషత్తైవి విగ్రహమాయెననియు అవియె ట్టివనంగాఁ బాలు లేనె పంచదార నేయిఘలమును నీయైదునుగూడంగాఁ బంచామృతమనియు అటువలెనే యుచ్యుత శతకోప యతిరాజ వరవరమునులును సదాచార్యుడును నీవస్తువునిరాకయ మెఱిగి యనుభవింపగ నేర్చిన యార్థ్యులకుఁగాని దక్షిణవారి కేవారకదరియు నీయమృత మనుభవించెడి పెద్దలు తక్షిణ సమస్తమును రుచిలేనిపదార్థకమనియు నీయార్థ్యకుఁ దారకాదులు వీరెకాయని తలంచి సంతోషముతో నెప్పుడుండునురని లక్ష్మణార్థ్యులొనఁగిచ్చిరి । (గురు పరంపర యందుఁగలిగిన శ్రీయఃపతి నమ్మాళ్వారు - ఎంబెరుమానారు పెరియజీయరు నిజగురువు అను నీయిదుగురిని బంచామృతముగా నానఁచి యిదుగురి యభిష్టములును నేకముగానే మీఁద నానిలిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ సవిభూతిక శ్రీక సంస్థాన మానస వకుళి దూషణ నిత్యవాస హృదయ । భాష్యకారతదీయ భక్త కూడేశాది సంతోషజకర స్వాంతజేత । వరవరశ్రీకైలవంశ నృసింహాది విశ్రమస్థలమహో విమలసదన । పంచకృష్ణస్థలిపాలన విఖ్యాత కల్యాణగుణగదా క్రాంతలొక । లక్ష్మణా చార్య లోకవిలక్షణార్థ । సేవితానంత నిగ్గురి శేషశయన । విభవవిశ్రుతవేదాంత వేద్యచరిత । నీవు నామానపంబున నిలువఁదగును॥ ౫

తా॥ అభిలైశ్యో సంపన్నుడైన శ్రీయఃపతి నమ్మాళ్వారు హృదయంబున నిత్యవాసుడై యుండె ననియు - లక్ష్మణార్థ్యుల వారు టెంబెరుమానారు జీయరు హృదయములొపల నిలిచిరినియు - ఎంబెరుమానారు కూడేశాదులొకాడె పెరియజీయరు హృదయమున నిలిచిరినియు । ప్రఖ్యాతముగా

నట్టి పెరియజీవుడు అద్భుత సింగరాచార్యుల హృదయములో నిలిచి రసియు వారు పురోహితవరూరుగ్ధులచి కల్యాణగుణములు గలిగిన యెంచెరుమానా రు జీవురు హృదయమున నిలిచిరనియు చెరుమాళ్ళకు మహిమాన్వనములు గలుగఁజేసి వేదాంత వేద్యచరితుండవు గనుక మీరు దాసుని మనస్సులో నిలు వఁ దగునని లక్ష్మణార్జునులనతిచ్చిరి॥ (సకలాచార్యుల పూర్తి సచాచార్యుల యందుఁగలదంతావతిచ్చి యాయభివేషించ నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ సర్వేశ్వరుఁడు సర్వసంపత్తమేఁడై శరీరి మానసస్థలి లభించె । శత్రువై నెఱకర చరణాదికములతో యతిపతి హృదయ సంగతి మిం చె । యతిపతి కూరేశ్వరాది సద్గురులతో వరవరమునిమనోవసతినిలిచె । వరవ రముభివృద్ధి వగఁబుతోఁగూడి లక్ష్మణార్జునాంతలక్షమయ్యె । నట్టి లక్ష్మ ణముని ముప్పు నాదరించి । చిత్తదోషంబులెల్లను జెలచితనకు । వసతిగాఁజే సుకొనిల్చె వదలఁడికను । భయములేచెందు మాకు నిర్భరతఁజేసి॥ ౬

తా॥ శ్రీయతిపతి సర్వ సంపదలతోఁ గూడి నమ్మాళ్లవారి హృదయమం దునిలిచిరనియు ఆపమ్మణ్ణులు తమ యవయవములతోఁ గూడ నెంచెరుమా నానుచి త్తంబున నిలిచి రనియు ఎంచెరుమానారు కూరత్తాళ్ళారులు మొద లైనగురువులతోడఁ జెరిగి జీవురు మానసంబున నిలిచి రనియు చెరిగజీ యురు తమదాసులతోడఁగూడి యెంచెరుమానారు జీవురు మనస్సున నిలిచిర నియు లక్ష్మి పెద్దస్వాములు దాసునియందు నిలిచి యాదరించి మనోదోషములఁ బోషించుచి తమకు నెలఱుగా నుండుటకు నొకస్థలము చేసికొని యేలెను గనుక యొకవదలఁడు రక్షించును దాసునికి భయములేదని లక్ష్మణార్జునులన తిచ్చిరి॥ (గురుపరంపర సారమీలాగున నెఱింగియుండిన పెద్దలనానతిచ్చి యెంచెరు మానారు వైభవ మెఱుగవలెనని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ ఎంచెరుమానారు నెఱింగి నేమిఁచెడి పెద్దలుకొందఱి పృథివి లోనఁ । గూరేశు లెంచారు మరుకేశు లరుళాళ రాండఁక వడుకునంచి యముసువారు । శ్రీభట్టరట్లనం జీయరునంబెళ్ళ వినివడకుట తిరువీధిపిళ్ళ । పెరి యనాచార్యుల విళ్ళలోకాచార్యు లోఘ్నియ మణివాళిల్లువఱియుం । జర మర్థులు బాధకేసరి ప్రభృతులు । ఘనులు పరువాయి మెట్టిపిళ్ళ గారు పెరిచె । జీయరటుమీదఁ దిరుమల సింగరాచార్యు । లక్ష్మణాచార్యులని లక్ష్మణార్జునులని॥ ౭

తా॥ ఎంచెరుమానారును నెఱింగి నేమిఁచెడి పెద్దలుకొందఱి పూర్వములొ

గలరనియు వారెవ్వరపరిగా నేత్పాటుగా నానతిచ్చుచున్నారు కూరత్వం
వారును నెంచారును దిరుక్కురు కప్పిరాక విశ్వాసును నరుకాళ మ్మ
రుమా శ్రేణెరుమానారును మొదలి యాండానును వడుగనంబి గారును
దిరువరంగ జ్ఞానుధునారును శ్రీ భట్టరును నంజీయరును నంజీశ్వ గారును
వడకురత్తిరువీధి విశ్వ గారును బెరియ వాచ్యుంజీశ్వ గారును బిళ్ళలోకాచా
ర్కులును నశ్శియ మణివాళ్ళ జీయరును మజీయం జరమనిష్ఠాపరులైన వా
దాకేసరి మొదలైన మహత్ములును దిరువాయిమొల్లి విశ్వ గారును బెరియ
జీయ రటుమీయం దిరుమల సంగ రాధ్యులును నన్ను దాదులకు . నాచార్యులను
లక్ష్మ శార్కులానతిచ్చిరి॥ (ఎంచెరుమానారును నెటింగిన పెద్దల నానతిచ్చి
యెంచెరుమానారు విగ్రహమును నమ్మాళ్ వారి విగ్రహమును శ్రీ వైష్ణవులకు
యెచ్చోయని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ ఈపదుగు రాళ్వారు లీశ దత్తజ్ఞాను లేక కందులునైన నిందు
లోన॥ శతతైరి కవయవనము పరతంత్రులు కడమవారును మధుర కవులు న
నుచు । నాచార్యులగు నాథమాము నాయలకు నుత్తరకత్ దర్శనోద్ధారకులు
ను । యతిరాజులని వారికందటికేసిగాను నీయిద్దరిని బూర్వుడెఱింగికాదె । య
న్నితిరుమాళిగలను నమ్మాళ్ వారి । వాకరిసంబెరుమానారు నాకరి
జేర్చి । దినము నారాధనముఁ జేసి తేరియుందు । రనుచు లక్ష్మణ ముని
వరుం డానతిచ్చి॥

తా॥ ఈపదుగురాళ్ వారులును నేక కందులై సర్వేశ్వరుం డిచ్చిన
జ్ఞానసిద్ధి సంపన్నులై యొకరుగా నుండురనియు నిందులోన నమ్మాళ్ వా
రికి నవయవ పరతంత్రు లనియుఁ దక్కనవారు శ్రీమధుర కవులును నవ
యవాదులనియు శ్రీ మధురకవులు శ్రీమక నాథమనులకు నాచార్యులై
రనియు సేవల శ్రీ యాశంపదారులు మొదలైన వారికి నమ్మాళ్వారులు
నుత్తరకులనియు నెంచెరుమానారు దర్శనోద్ధారకు లనియు నాళ్ వా
రులలోపల నమ్మాళ్వారులును నాచార్యుల లోపల నెంచెరుమానారును
నీయిద్దరిని బూర్వుడెఱింగి యన్ని తిరుమాళిగలను నమ్మాళ్వారులను నెం
చెరుమానారును వేంచేపు చేసి ప్రతిదినమును దిరువారాధన సేతురనియు
నదియెఱింగి తేరియుండురని లక్ష్మ శార్కులానతిచ్చిరి॥ (నమ్మాళ్వారుల వైభ
వమును నెంచెరుమానారుల విభవమును నానతిచ్చి శ్రియఃపతి యర్చనతార
తైన విభవము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ దైవమిట్లు ర్చావతారమై నాండనక ద్రవ్య బుద్ధిని గొడువఁ ద
లంచునతఁడు । దాసుచేత గురుదాయెఁ దానె శ్రీ హరియనక మదిలోన నర
బుద్ధి మాననతఁడు । నన్నిజాతులయందు నవతరిం చీశ్వర పైభవం బెఱిగింప
వచ్చితనక । శ్రీవైష్ణవుల జాతి లింతించి నిజమాతృయోని పరిక్షించు వీ
నరులు । బెడుదురని శాస్త్రముంబలి చెప్పవినన । మనుజుఁ డర్చావతారాది
మహిమఁ దెలిసి । దాసుఁడై సేవ సేయుడుఁ దలపులోన । మఱువ వలదనె
లక్ష్మణ మానివరుఁడు॥

తా॥ దైవమైన శ్రియఃపతి యర్చావతారమై నాండనక ద్రవ్య బుద్ధిని
గొడువఁ దలంచిన యతఁడును ఆచార్యుని శ్రియఃపతి యనక మనుష్య బుద్ధి
మానకయుండిన యతఁడును సకల జాతులయందును నవతారమై శ్రియః
పతి వైభవ మెఱిగింప వేంచేసి రనక శ్రీ వైష్ణవజాతులు స్మరించె నామా
తృయోని పరిక్షఁ జేసిన వీనమైన నరుండనియు వీరు మొదలైనవారు చె
డుదురని శాస్త్రముచెప్పుచున్నది గనుక యిది యెఱింగిన మనుష్యుఁడు ఆ
ర్చావతారాది మహిమఁ దెలిసి దాసులకు దాసుఁడై సేవఁ జేయుచును
దలపు లోపల మఱువ వలదని లక్ష్మణార్కులానతిచ్చి॥ (అర్చావతార పరి
భవము కారాదనియానతిచ్చి తెలిసినవారు విష్ణుమాయఁగడచెడు నుపాయము
మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ ఆ బ్రహ్మకును దురభ్యయమైన దేవుని మాయఁ గడువను మంచి
మందుగలదు । చెప్పెదమును మీరుచేసిన పుణ్యపాపక్షయార్థము లోక భగ్న
యైన । దేవుఁ డద్యుతుఁడని తెలిసి యాతనిమాయ సుసారమని హరి శరణు
చొచ్చి । మఱి పుణ్యపాపముల్ మహిలోనఁ జేయక తక్షదీయాను వర్తనము
గలిగి । యుండు డెందుకు మీరు దా నోపకున్న । భూమిలోపల జచ్చుడుఁ
బుట్టుచుండ । నేల జనులార యతిరాజు నెరింగి పాడి । యాచుండని చెప్పె
లక్ష్మణో చార్యవరుఁడు॥

తా॥ బ్రహ్మాదులకుఁ గడచిపోఁ గూడని విష్ణుమాయఁగడువ మంచి మం
దుగలదని చెప్పుచున్నారము మీరు పూర్వముచేసిన పుణ్యపాపములు నాశన
మగుటకు సకలాత్మలకు భగ్నయైన దేవుఁ డద్యుతుఁడని తెలిసి యాతని మా
య సుసారమని యాతనికి శరణుచొచ్చిన నామాయ నోలంగి పోవుననియు
మఱి వెనుక పుణ్యపాపములు సేయక శ్రీవైష్ణవ సాహవాసము గలిగియుండు
దనియు నిందుకు మీరోపలేకుండెతిరేని భూమిలోఁ జచ్చుడుఁ బుట్టుచుండనేల

జనులారా గుతిరాజుల నెఱిగి పాడి యాడుడని లక్ష్మణాద్యుల నతిచ్చిరి॥
(శ్రీయోగపతి మాయ యనెడి సంసారము నివారణమయ్యెడు నా వీధిమానతి
చ్చి శ్రీవైష్ణవ లక్షణముమీద నానతిచ్చుచున్నాఁడు॥)

సీ॥ శ్రీవైష్ణవుల గూడి శ్రీవైష్ణవుల డయ్య నేను నా దనుమాట
మానకున్న । నడియెడ చానుడ నపరాధిననకున్న విని కన్ననోట సేవించకు
న్న । జాత్యాదులేమాచి సత-రించకయున్న సుద్ధతోక్తులకుఁ దా నోర్వకు
న్న । దద్దతాభాస పాతకము గప్పకయున్న దనదుర్మయము వాచి దడవకు
న్న । దత్తుచాదుల తీథకంబు త్రావకున్న । దత్తుపావనభోగాంశం దగు
లకున్న । సాక్షి నారాయణుండె వైష్ణవుడు కాఁడు । తేరకాడనె
లక్ష్మణ దేశికుండు॥

తా॥ శ్రీవైష్ణవులతోడ శ్రీవైష్ణవుండు కూడె నీ నేను నాది యనుమాట
మానవలె ననియు శ్రీవైష్ణవుల గన్నప్ప డడియెడ దానుడ నపరాధినన
కున్న శ్రీవైష్ణవుల మహిమలు విని కనినయప్పుడే సేవించనప్పటికిని ఆ శ్రీవై
ష్ణవజాతులును వారి కొడువలును జూడరాదనియు ఆ శ్రీవైష్ణవుల కోపమునకు
నోర్వవలె ననియు శ్రీ వైష్ణవుల యందుఁ గొదవలుమాచి దుగ్ధావలాదక
కప్పుకొని యుండవలసియు అట్టి శ్రీవైష్ణవు లైన పెద్దలయందుఁ దన విశే
షగుణములు వాచవలె ననియు ఆ శ్రీవైష్ణవుల శ్రీపాద తీథకంబు ప్ర సా
పడక యుండి నను ఆ శ్రీవైష్ణవ పావనమైన భోజ్యములఁ దగలకయుండెనను
సాక్షి నారాయణుండె యట్టి వారు శ్రీ వైష్ణవులే కారని లక్ష్మణాద్యుల
నతిచ్చిరి॥ (శ్రీ వైష్ణవుల వైధివము లానతిచ్చి కర్మజ్ఞాన భక్తుల విధములు
మీద నానతిచ్చుచున్నాఁడు॥)

సీ॥ అందలంబును మోయు నత నండు రాజుకుఁ గల కృపకర్మకర్మం
దుఁ గలను హాకి । ముత్ర యోగ్యుండైన ముత్యిందుఁగల కృపజ్ఞాన ని
ష్ఠులయందు శారీకుండు । వెలయాలియందునువృక్షం జేసెడి కృప భక్తిని
ష్ఠునియందు బరుచుకుండు ననిపాధివైన యిల్లాలుండఁగల కృప సన్యస్తభ
రుచందు స్వామికుండు । ననివివేకించి మది మహాత్ములరసి । కర్మయోగా
దిష్టాప్రకార మెఱిగి । మాని యాత్మేశ్వరుండగు మాధవునిక । నాత్మస
ర్పింతురని లక్ష్మణాద్యులనిరి॥

తా॥ అందలముమోచెడు బెస్తలయందు రాజుకుఁగల కృపకర్మకర్మ నిష్ఠ
జేతఁగడవెల్పు వలెనను వానియందు శ్రీయోగపతిక గృప గలదనియు మాత్రా

లోచనముచేసెను మంత్రయందు రాజగంధంబు కృష్ణానముచేతం గదవెళ్ళ
వలెనను వారియందు శ్రియఃపతి గృహలదనియు విటునికి వేశ్యయందెంత
దయగలదోభక్తిచేతం గదవెళ్ళవలెనను వారియందు శ్రియఃపతికి నాదయగల
దనియు పతివ్రతయైన స్త్రీయందు బురుషునికి సంతదయగలదో ప్రపత్తిచేతం
గదవెళ్ళవలెనను వారియందు శ్రియఃపతికి సంతకృష్ణకలదనియు అని వివేకం
చి యామహాత్ములైనవారు మనస్సు పారజాలి కర్మయోగాదుల నిష్ఠాద్రాశా
రమెరిగి యవిమాని యాత్మకం గర్తయైన శ్రియఃపతికి దనయాత్మ సమర్ప
ణముగాం బ్రపత్తిసేయుదురని లక్ష్మణాచార్యులనాచిచ్చిరి॥ (కర్మయోగాదులయ
ధికారము లానతిచ్చి ప్రపత్తియరు. డై శ్రీవైష్ణవులంగూడి వారికిం ద్రియమంజే
యుట మంచిదని మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ తనకుదుశ్శకసాధ్య దగ్గు జాలము కన్న సచ్యత సిద్ధధర్మాశ
మేలు । అల్పస్థిరసాధ్యః తైశ్చ్యములకన్న సచ్యతర స్థ భోగాశమేలు । త
నకీప్తముగంజేయు తద్దాన్యమునకన్న సచ్యతేష్ట సాధ్య హామేలు । అచ్యత
ప్రితితా నరసిచేసుటకన్న శ్రీవైష్ణవప్రీతి జేయమేలు । అఖిల శ్రీవైష్ణవులకం
దాననవరతము । ప్రీతి జేసెదవ డైన పృథివీలోన । రవ్యగుణజాలు యతి
తులరాజు జేరి యుండవలెనని లక్ష్మణ యోగివరుడు॥ ౧౩

తా॥ తనకు సాధ్యముగాని ధర్మజాలము కన్న విష్ణు ధర్మమందాశ మేలని
యు అల్పమునై యస్థిరమునైన తా నార్జించిన యయశ్చర్యమన కన్నను
శ్రీ వైష్ణవుతో సహవాసము గావలె ననియెడు వాశమేలనియు తనకు
నిష్టమైర్ష దాన్యము చేసుట కన్నను శ్రియఃపతి యిష్టమెడిగి దాన్యముచేసి
యాత్మను సమర్పించుట మేలనియు అతని కీప్తము చేసుటకంటె శ్రీ వైష్ణ
వులకుం ద్రియము చేయుట మేలనియు అటువలె సర్వమైన వైష్ణవులకు సంతో
షము చేసెనువాడైనను నిబ్బామిలోనం గల్యాణ గుణములు గలిగిన యెం
దెరుమానారును జేరియుండవలె నని లక్ష్మణాచార్యు లానతిచ్చిరి॥ (అఖిల
వైష్ణవు సంతోషింపం జేయ వలెనని యానతిచ్చి శ్రియఃపతి కైంకర్యమే
యని యున్నవారికి సాధనాంతర పరులతోడి సహవాసము కారాదని మీద
నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ నాదిసేనను వారి ననమేయమను వారి దేవతాంతరము నుతించు
వారి । సాధనాంతరనిష్ఠ సాధింతుమనువారి సుగతికైవారి శరణు జొచ్చు
వారి । సైతంగి కూడకదగిన దీశ్వర కైంకర్య మనియును దదుపాయ మతని

కరుణ । యనియను శాస్త్రార్థమున నీ లక్ష్మీశ్వర ప్రపదసమ్యక్తైశ్వరములైన వారి కరుణకు విషయమై వారి దాస్య । మాతృ కరణ త్రయంబున నవ రిదినము । నేయు చుండెడివారి కచింతలేదు । ముక్తనముల నీ లక్ష్మీశ్వర మునివరుండు॥

తా॥ నాది సేనను వారిని శ్రీయఃపతిని నరూపముగాఁ జెప్పెడి వారిని దేవతాంతరముల నుతించెడు వారిని సాధనాంతరముల సాధించు వను వారిని మోక్షము కొఱకు శ్రీయఃపతిని శరణుఁ బొందెడి వారిని వీరల నెఱింగిసేని వారలఁగూడ వలదనియు తనకుఁ దగినది సర్వేశ్వరుని కైంకర్యమే యనియు నందుకు నుపాయ మతని కృపయే యనియు శాస్త్ర సారము లే టిగఁ ప్రపత్తి నిష్ఠాపరులైన వారి కృపకుఁ గావలసిన దాస్యము ఆయాస్య కరణ త్రయంబున నమరికఁ జేసిడి వారికి నీ చింతలేదు ముక్తనములని లక్ష్మీ శార్దూల నానతిచ్చిరి॥ (సాధనాంతర పరులను గూడ రాదని యనఁచి తాత్పర్య నిర్ణయమునై యనుభవ మైన యర్థమును నిర్ణయించి మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ శ్రీశాశిక ప్రాప్త్య సేవ్య వస్తువు లేదు తద్దాస్య సమ ఫలౌద యములేదు । తస్మంత్ర రత్న ప్రదాచార్యునకుసరి రత్నకర్తృవ కారకుండు లేడు । తద్భక్త సదృశత్వము జగతినిలేదు లేదపచారాస్యపాతకములేదు । తద్గుణజ్ఞానసందర్శనంబుల కెక్కుండైన సుఖం బిందునందులేదు । తద్వయోక్తి కే దుల్యమంత్రమును లేదు । తదితరాప్రితి కన్నులు ధనములేదు । తత్త్వ శో ర్యంబుకన్న శాత్రవములేదు । తెలియుఁ దనిచెప్పె లక్ష్మీణ దేవికుండు॥

తా॥ తాను సేవించుటకు శ్రీయఃపతి కన్న నధిక వస్తువులేదనియు అతని దాస్యమునకు సమమైన ఫలము లేదనియు మంత్రరత్నము ప్రసాదించిన యాచార్యునికి సరిరక్షించెడు నుపకారకుండు లేడనియు అతని దాసుల శ్రీపాదార్థమునకు సరిమఱిత్థము జగతినిలేదనియు వారియపచారమునకు సరిమఱియ పచారము లేదనియు వారికల్యాణ గుణముల వలనను వారినిజూచి నందువలన ను వచ్చెడి సుఖమిందును నందునులేదనియు ద్వయమునకు సరిమంత్రములేదని యు ఇతరమైన తుద్రమంత్రము లందును నాప్రీతికన్నను ధనములేదనియు దుచ్చేషమయిన తన్నుఁ దానపహరించుట వారివిరోధుల పట్టువై రాగ్యమునకు న్నును శత్రుత్వము లేదనియు నీ నిర్ణయములు తెలియుండని లక్ష్మీశార్దూలాన తిచ్చిరి॥ (అనుభవ నిర్ణయముల నేర్పాటుగా నానతిచ్చి బంధమోక్షములను

వివరణముగా మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ దేహ వికృష్టాత్మ దృష్టి చెప్పుచు నన్న యశాస్త్ర ఫలము దేహంబుచేత । నిష్కృష్ట వేషంబు నిశ్చయించెడి మంత్ర మందలి ఫలము జీవాత్మ చేత । సర్వము విడిచి యాశ్వయుని బట్టుమట్టున జరమొక్తి ఫలమునీశ్వరునిచేత । స్వకృతపాతకభీత శరణాగతా భయ కారణద్వయ ఫలము కమలచేత । ననుచు శాస్త్రంబులందు రహస్యమైన మూటి యభిసంధియును బంధమొక్షములకు । జెప్పు నాచార్య కృపనన్ని చింతమాని । యుండవలెనని లక్ష్యము యోగివరుండు॥

౧౬

తా॥ దేహమునకుఁ గర్తవ్యమైన యాత్మను బాడఁజేసెడు శాస్త్ర ఫలము దేహముచేత ననియు కొడువజాతి వేషములను నిశ్చయించెడి మంత్ర మందలి ఫలము జీవాత్మచేత ననియు సర్వమును విడిచి శ్రియఃపతిని బట్టుమట్టు చరమమైన ఫలము శ్రియఃపతి చేతననియు తాను కేసిన సర్వాపరాధములకును శరణాగతులైన వారికిఁ గాఁగవలెన యభయము పెరియ పిరాట్టిచేత ననియు అని తిరుమంత్రద్వయ చరమశ్లోకముల నిర్ణయముల నెఱిగి కట్టుబడ్డ బంధములను బోగొట్టుచనియు నీయర్థ మానతిచ్చి యాచార్య కృపనన్ని విచారములు విడిచి యుండవలెనని లక్ష్యకార్యలానతిచ్చి॥ (రహస్యత్రయ నిర్ణయముల నానతిచ్చిరక్షకులైనవారిలక్షణములమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ॥ రక్షణ పాఠాశరముల నెఱుంగక హితంబడిగిన వాఁడె మోక్షాధికారి । స్వభ్యా లాభ పూజాను వర్తనములయందాశ మాసిన యతండ్రిగుండు । దోషహూయస్త్ర సద్గుణ హానులరయక రక్షించువాడెధరణీధైర । మొకమాటు నడివిన నుత్తమోత్తమమైన మహిమనిచ్చెడు నదియెంతరత్న । మాత్మరూపాను రూపమైనదియె ఫలము । తెలిసికృపజేయువాడె తనీయుండు । బహువిధంబుల జనహిత పక్షమగాన । దెలియజెప్పును లక్ష్యుడేజెకుండు॥

౧౭

తా॥ సర్వమైన యుపాయా తరములు తెన్నవిడిచి రోసియాత్మకుహితవడినవాడె మోక్షాధి కారియనియు భ్యాతిలాభ పూజలయందాశ మాసిన యతండ్రి యాచార్యుడనియు అధికమైన దోషములను హీనులని చూడక రక్షించువాడె ధైర్యమనియు నొకమాటు నుచ్చరించిన నుత్తమమైన మహిమనిచ్చిన యదియే మంత్రరత్నమనియు అశ్మకు ననురూపమైనదృష్టి ఫలవనియు నీలాగునఁ దెలిసి కృపజేసెడి వారు శ్రీవైష్ణవులని

యు బహువిధములుగా సర్వ జనులకును సీతపరమగుగానఁ దెలియఁ జేసి రని లక్ష్యతార్థ్యలానతిచ్చి॥ (ఇటువలె స్వరూపస్వభావము నెఱిగి శేషత్వ పారతంత్ర్యము గలిగి యుండవలెనని యానతిచ్చి యీ వివరము లానతిచ్చు వారయనని మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ దేహేంద్రియ ప్రాణధీన్యధిర్విక్రందై యాత్మ యొక్కండె కలంకనెడి దరును । అతని విజ్ఞానమయత్వ విజ్ఞాతృత్వ నిత్యత్వములఁ జెప్పు నేర్చుటరును । అతఁడన్ని దేహంబులందును భిన్నమై హరి శేషమై యుండుననెడి దరును । ఈ క్రమం దెల్లను నెఱిగి తదీయుల కీతఁడు శేషంబని యెఱుంగుటరును । అదియు నెఱిగియు వెఱుంగనియట్లుదాను । వైష్ణవులెల్ల దానుండై వారిదాస్య । మధికఫలమని యుండిన యతఁడె ఘనుఁడు । ముక్త సముండనె లక్ష్యణ మునివరుండ॥

తా॥ దేహేంద్రియములు ప్రాణములు బుద్ధి వీసికీ నాత్మ యొక్కండె కూడక వేఱై యుండునను నని యరుదనియు నా శ్రియఃపతియొక్క సర్వ జ్ఞత్వమును నతని సర్వవిధ ప్రాధత్యమును నతని నిత్యత్వము ను జెప్పు నేర్చుట యరుదనియు నత ఁడన్ని దేహంబు లందును భిన్నమై యంతర్యామియై సర్వాత్మలును సతనికి శేషమైయుండుననునది యరుదనియు నీక్రమమెల్ల నెఱిగి తాను శ్రీవైష్ణవులకు శేషమని యెఱుంగుట యరుదనియు నివి యన్నియు నెఱిగియు నెఱుంగనియట్లు శ్రీవైష్ణవులకెల్ల దానుండై పారిదాస్య మధికఫల మనిన యతఁడె ఘనుఁడనియు నతఁడు ముక్తులకు సమానుఁడని లక్ష్యతార్థ్య లానతిచ్చి॥ (ఈ యుత్కృష్టమైన తాత్పర్యాధి కారుల నానతిచ్చి వారికిఁ దగిన యధిక ఫలాదులను మీఁద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ భగవత్సర్వతాది పంచ స్థలంబుల కన్న నాచార్యత్వ మధికమనియు । స్వజ్ఞాతృత్వ విష్ణుశేషత్వా కృతులకన్న హరిదాస శేషత్వ మధికమనియు । వైశ్వర్య కైవల్య హరిపదంబులకన్న నాతదీయుల దాస్యమధికమనియు । సతగుణయోగాది సాధనంబుల కన్న నాచార్య సంబంధ మధికమనియు । మఱి విరోధులు తన యహమ్మమత లనియు । నెఱిగి భగవత్సాచార్యహృదయములకుఁ గలతలేకుండ మెలగి తత్పరుణ వడసి । యుండవలె ననె లక్ష్యణ యోగివరుండు॥

తా॥ శ్రియఃపతియొక్క వరప్రసాద విభవాంతర్యామి త్వాఽర్చనతా రంబుల కన్నను నాచార్యత్వ మధిక మనియుఁ దన యెఱుకఁజేత శ్రియఃపతికి

శేష త్యాదు లాచరించుట కన్నను శ్రీవైష్ణవులకు శేషపడనది యధికమనియు వయ్యుక్త్య పరమాపదముల కన్నను నా శ్రీవైష్ణవుల దాస్యమధికమనియు కర్మ యోగాది సాధనాంతరములకుంట్లె నాచార్య సంబంధ మధికమనియు దనకు విరోధు లహమ్మచుతలనియును నిది యెఱిగి భాగవతాచార్య హృదయముల కుం గలతలేకుండ మెలగి వారికృపతనకుం గలుగునట్లుండవలెనని లక్ష్మణార్యు లానతిచ్చిరి॥ (ఆచార్యభాగవతవైభవములకు వెరచి మెలగవలెననియానతిచ్చి యాచార్యుని వైభవము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ సార్వభౌమునికెం దా జన్మించి బడి వాసి బెస్త వానింటిలోఁ బెరుగుచుండ । ధార్మికుం డెఱిగించి తండ్రిలోఁ గూర్చిన నిద్దరి సంబంధమెఱిగినట్లు । తామున్ను పరమాత్మ దాసుడై ప్రాకృత దేహంబులోఁ జొచ్చి తెలియకున్న । నాచార్యుం డెఱిగించి యా యిద్దరిని గూర్చి నన్యోన్యమై యుందురగుటఁ జేసి । తాము కలికాల మతని కృతజ్ఞులగుచు మనసు । లోపల నాచార్య మటువకుందు । తాల్మపరమాత్మలని తామె యానతిచ్చి । రాయ తీర్థ్యులని లక్ష్మణార్యులనిరి॥ ౨౦

తా॥ సమస్త భూమి నేతెడు చక్రవర్తియైన రాజుకు జన్మించి బెస్తవానింటిలోఁ బెరుగఁగా ధార్మికుడైన యాచార్యుండు కన్న తండ్రి మహిమ యేకాంతమున నానతిచ్చి యార్తి వ్రట్టిన వెనుక యతండ్రికి దామె యానతిచ్చి కుమారుని దండ్రిని గూర్చినట్లు తాను మునుపు పరమాత్మ దాసుం డైయుండియుఁ బ్రకృతి దేహంబునఁ జొచ్చి తుదమెదలు తెలియ కుండఁగా నాచార్యుం డెఱిగించి యా యిద్దరిని గూర్చిన నన్యోన్యమై కూడకొని తమ తమ మనస్సున నెప్పుడును నాచార్యుని మటువక యాల్మ పరమాత్మలం దలంచుచుందురని లక్ష్మణార్యులొనతిచ్చిరి॥ (ఆచార్య వైభవమును నాల్మ పరమాత్మోపకార స్మృతిని నానతిచ్చి శ్రీభట్టు సేతువుకు వేంచేసిన విధము మీద నానతిచ్చుచున్నారు॥)

సీ ॥ శ్రీభట్ట రటతొల్లి సేతు దర్శన కాంక్షుం బోవుచోఁ దెరువున బోయవలె । లోపల నొకనింటిలో నిల్చి యాతని వనములో నేటి నీవర్తమాన । మేము యడిగిన నెఱిగడ నేమియు దొరకకనే మానీతోట్టలోన । మునిగి యుండిన కొండముచ్చు కిల్లను గొంచురా బూచి తల్లి పరాకులేక । వెంట నేతెంచి ముక్తిని విడిచివచ్చి । తనినభట్టు మీదె యిట్లైన చొట । నేమిసే

యందు హరియని యాడవడియె । ననుచు లక్ష్మణమునివరుం దానతిచ్చు॥ ౨౦
 తా॥ శ్రీభట్టగు తొల్లి సేతువుకు వేంచేయుచుం దేరువున బోయపల్లె
 లోన నిలిచినయి నాపల్లెలో నొకని గృహంబున నిలిచి యా మందిరమున
 నున్నబోయం జేరం బిలిచి యాయడవిలో నేటి నీవ ర్తమానమేమనియడుగఁ
 గా నతండియరణ్యంబున కేను వేటు కేగిన నెంచేమియు దొరకమింజెసి యొక
 చూనితోట్టలోనున్న కొండముచ్చుకిల్లను బట్టుకరాఁగా నాపిల్లతల్లి పరాకు
 లేకవచ్చి మ్రొకిన నేనాపిల్లను విడిచివచ్చితిని విన్నపముచేయ నప్పుడు శ్రీ
 భట్టగువిని యాశ్చర్యమంది వీడే యాలాగున నుండఁగా నింక శ్రియఃపతి శర
 ణాగతులసేమి సేయండలి యాడుపడిరని లక్ష్మణార్యులనతిచ్చిరి॥ (శ్రియః
 పతికి శ్రీ భట్టరీడుపడిరని యానతిచ్చి యాచేతనుం దుపాయాంతరముల నుండ
 రాదని మీద నానతిచ్చుచున్నారె॥)

సీ॥ చిరదు స్వతంత్రత చెడిన యప్పుడె కల్లు కూరికే దా శేషమైనట్టి
 తలంపు । చైతన్యకార్య స్వగం రత్నజేచ్చయ్యుం జెడిన యప్పుడె సత్వచింత
 గల్లు॥ బృథగవస్థితచేతి భేదంబుచెడినట్టె స్వస్వాములకు వైకృ సరణిచెలియు॥
 కరణిఁ గరణస్వప్రకారంబు తెలిసినఁ దన ప్రవృత్తాదులతనివె యవును॥ నను
 చుం చెలిసినవారికి హరికిభోగ । మేకమైయుండు నితరేతరేచ్చుఁజేసి । తప్పదిది
 సుమ్ము వేద తాత్పర్యమనుచుం । చెలువు నొకవేళ లక్ష్మణ దేశికుండు॥ ౨౧

తా॥ తనస్వతంత్రము చెడినపుటికిఁగా దా శ్రియఃపతికిఁ దాను శేషమైనట్టి
 తలంపు సిద్ధమనియు చైతన్యకార్యము దనకుం దాను రక్షిండుకొనెడు బుద్ధిమా
 నినఁదనలోనుండెడు నాత్మకుం జింత గలుగదనియు హెచ్చుతక్కువలు చూడ
 కుండి నప్పుడు తన స్వాములని శ్రీవైష్ణవులకు వైకృమైన త్రోవఁ చెలియును
 ననియు నిటువలెఁ దనమనస్సుయొక్క ప్రకారంబు తెలిసినఁ దనప్రవృత్తు లతనివే
 యవుననియు ననుచుం చెలిసిన వారికిని శ్రియఃపతికిని భోగ మేకముగా నుండు
 ననియు నన్ని కార్యములును నతని యిచ్చచేతనే యని నిర్ణయించియు నిదియె
 వేద తాత్పర్యమని లక్ష్మణార్యులనతిచ్చిరి॥

గద్య॥ ఇది శ్రీముముక్షుజనకల్పకంబును మహాప్రబంధంబునందు హృదయ
 సంగమంబైన గురుపరమపరకు ముక్తానంద సామ్యంబుం జెప్పుచు యుత్తీంద్రుని
 నాయకమణిగాఁ దనుభయపార్శ్వంత రాంతరస్థిత ప్రధాన దేశకులు దస్స
 ధ్య నాయకరత్నో భయపార్శ్వస్థిత మణి స్థానీయులుగాఁ గడమ దేశికులు
 ముక్తానందముగావర్ణించుటయును నేతదనుసంధానవిశిష్టాధికారికి సహవా

సయోగ్య వజ్రానంబును సుపకారక త్వేన ప్రధానదేశికా వశ్య భజనీయత్వం
బును దక్షిణిక పంచకమునకుఁ బ్రాప్యతయాపరమ భోగ్యత్వంబును గత్ప్రధాన
దేశిక సహితస్వాచార్యుని స్వహృదయస్థితై పార్థింఘటయును కత్పార్థన
ప్రకారంబును స్వస్థానహృదయ దోష నివృత్తి పూర్వకంబుగా స్వాచార్యుం
డు నిలుచుటండేసి నిర్భరత్వాను సంధానంబును గురుపరంపరనాయక మణి
భూతయతీంద్ర వైభవజ్ఞాన దేశిక వర్ణనంబును ఆత్మార్థలకు నాచార్యలకుఁ
బ్రధానులగు శకారియతీంద్రులనే శ్రీవైష్ణవులు కొలిచెడి ప్రకారంబును భ
గవద్భాగవతాచార్యుల కొడువ లెంపక తనకు స్వామిలని ముటువకుండ వ
లెననియును భగవద్భాగవత గడచెడు ప్రకారంబును శ్రీవైష్ణవులలోఁ గలసి
యుండెడి ప్రకారంబును గర్భజ్ఞానభక్తి శ్రుపత్తికృష్ణయందు సర్వేశ్వరుని
కేఁగల కృపాతారతమ్యంబును యతీంద్రుని వర్తనమే సర్వఫలసిద్ధియనియు
ను సహవాసయోగ్యుని గాని వారిని నెఱుంగ వలెననియును సద్గపంచకతత్వ
సారంబు బహు ప్రకారంబుల వర్ణించుటయును ఆత్మేశ్వర సంబంధ జ్ఞానమే
ప్రధానమనియును భగవద్గుణసారం బమోఘంబునియును తిరుమంతాగ్ర
విరోధులు పోయిన ప్రకాశించెడి ప్రకారంబునన్నది చతుర్థ ప్రకరణము॥

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

ము ము క్షు జ న క ల్ప క ము.

పంచమ ప్రకరణము.

గురుపరంపర వైభవసిగ్ధయముల నానతిచ్చి యెందెరుమానారు వైభవ
ముమీద నానతిచ్చుచున్నారు॥

సీ॥ రామానుజశ్రీక రత్నార్థినీ భవద్భవతే స్వహం శివం పావనా
య । భాష్యకారాస్తుమభ్యు శుభమ్మధవశాశ్వత మంగళాశాసనాయ ।
భద్రంయతీంద్రతే భవతు లక్ష్మీనాథ కైంకర్య సామ్రాజ్య కామనాయ ।
భూతపురాధ్యక్ష భూయానురార్జిత మంగళానిభవన్ని మజ్జనాయ । శశ్వదీ
ప్సితకృతభవ చ్ఛాసనాయ । మూర్ధ్వశాకించనావనమానసాయ । కూరకురు
కేశ్వరాది సద్గురుపరాధు । లక్ష్మణాచార్యమానస లక్ష్మితాయ॥